București

Sfarmă-Piatră

Director: Al. Gregorian Redacția și Administrația: Str. Domnița Anastasia, 16. — S. 1 Telefon 3.76.05

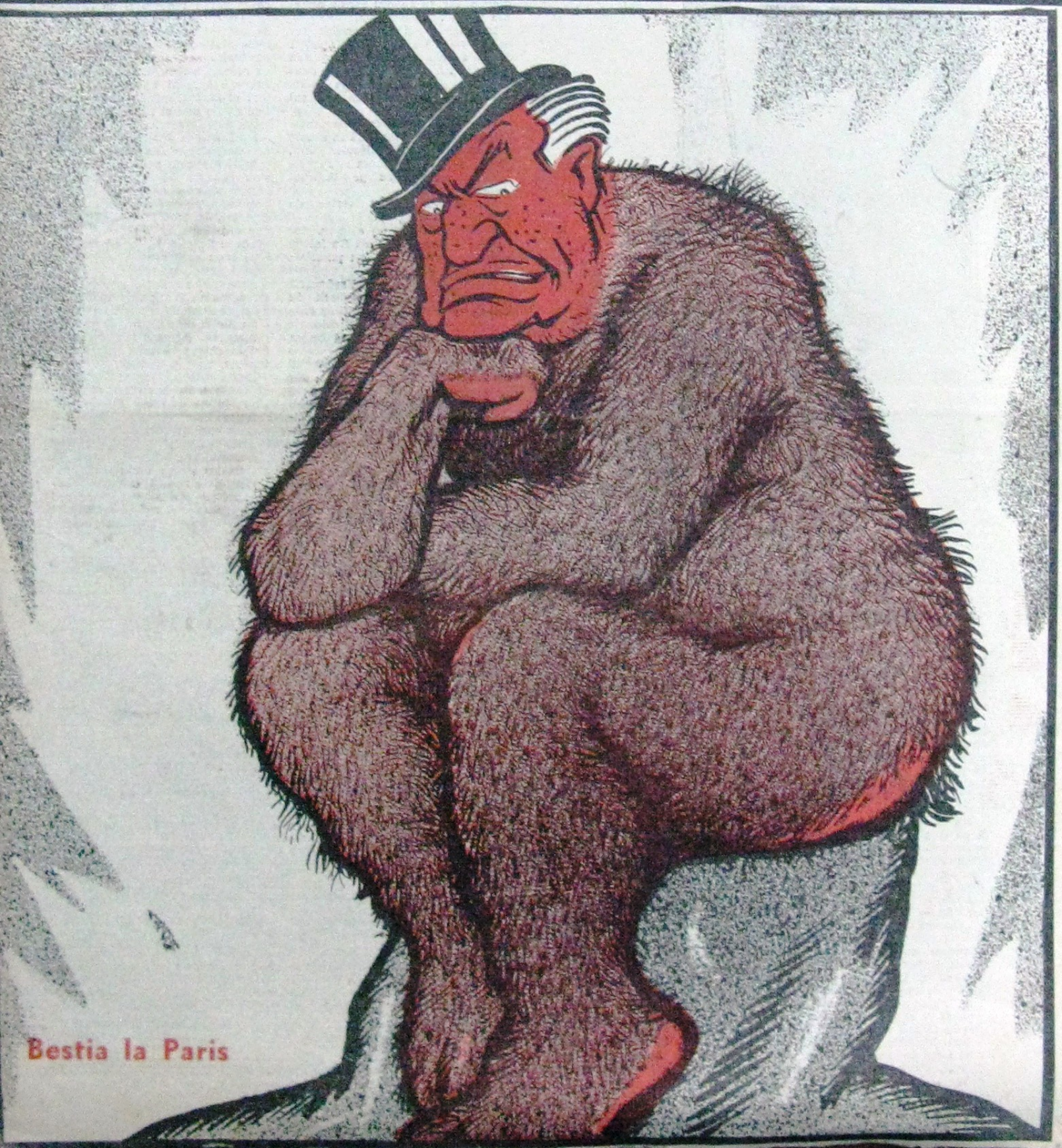

Bestia la Paris

Noemvrie 1917

Impăratul Rusiei, cu câteva zile înainte de a fi omorît, rîvnind zăpada în curtea închisorii dela Tsarkoie-Selo.

Zilele acestea, când la Madrid se joacă ultima scenă din drama apocaliptică a Spaniei, se împlinesc nouăsprezece ani dela instaurarea regimului bolşevic în Rusia pravoslavnică.

Noemvrie 1917!

Cred că numai talentul lui Leon Donici ar fi putut să ne înfăţişeze amplu dimensiunile dramatice de prăbuşire cosmică ale revoluţiei noemvriste.

Bietul, tristul nostru Donici a murit prea de tânăr. El trăise tragedia şi mascarada anarhiei pe străzile Petrogradului. Adunase în ochii lui melancolici toată agonia imperiului. Scrisese în zilele acelea ultimele articole despre Rusia care murea în fast şi în mizerie şi asistase la instalarea proletarilor în palatele Tarului, unde revoluţia care umbla beată cu samovarul după ea, bea ceai şi rontăia seminţe...

Nu cu mult înainte de moarte, Leon Donici ne-a dat sumar „Revoluţia rusă". Sunt însemnări fugare văzute, trăite şi suferite, cum spunea el, de gazetarul care de dimineaţa până noaptea târziu nu făcea decât să ţină răboj ui faptelor diverse ale prăpădului.

„Colosul cu picioarele de lut" se năruia sub privirile lui. Soldaţii dezertau cu companiile de pe front şi veneau la Petrograd să facă soviet, să se ducă la teatru şi să umble gratis cu tramvaiul. Ţarul Nicolae al II-lea Romanov era arestat şi exilat la Tobolsc. Arhiducele Mihail arestat şi el. Mitropolitul Macarie, batjocorit. În acest timp salutul militar era desfiinţat, bisericile prădate, miniştrii vechiului regim băgaţi în fortăreaţă, exilaţii siberieni se întorceau la Moscova să se răzbune crunt, iar Lenin, Plehanov şi Trotzki veneau din Germania şi dela Paris în triumf.

Ce sguduitoare este spovedania din aceste zile de Noemvrie a bătrânului scriitor Ieronim Iaşinski care trece cu cei 75 de ani ai lui la bolşevism fiindcă îi este foame!

Apoi odiseea Tarului care abdică în tren cu sentinela la spate şi despărţirea sfâşietoare şi ultimă de Mama Sa, Maria Feodorovna, în gara Moghilevului, în timp ce ofiţerii Marelui Stat Major al imperiului plângeau pe peron, — numai cine a trăit ceasurile acelea în toată imensa şi muta lor durere le poate descrie.

Leon Donici promisese o istorie completă a revoluţiei marxiste din Rusia. Dar înainte de a ne-o da, i-a încremenit mâna pe condei.

Are însă Maurice Paleologue câteva episoade ale dramei din 1917 în „La Russie des Tsars pendant la grande guerre".

Sunt memoriile unui diplomat. Cartea e mai veche.

Fostul ambasador al Franţei la Petrograd şi-a notat în ficcare zi impresiile, întrevederile, conversaţiile, rapoartele, tot ce a văzut şi a făcut el în capitala Rusiei din 1914 şi până la mijlocul anului 1917. Şi Paleologue a făcut şi a văzut, mai ales, multe ca reprezentant al Franţei pe lângă Ţar mai întâiu şi pe lângă Kerenski mai apoi.

Kerenski, se ştie, a fost conducătorul regimului de tranziţie dintre imperiul creştin al Romanovilor şi imperiul fără Dumnezeu al lui Lenin. E un personagiu ridicol şi laş, în timpul căruia anarhia inundă toată Rusia.

În Noemvrie 1917 guvernul lui este arestat de matrozi, Kerenski însuşi fuge apărat de un batalion de femei, iar câţiva miniştri sunt asasinaţi de marinari pe patul suferinţii, în spitale, din ordinul lui Lenin.

Comitetele de soldaţi, de mateloţi şi de ovrei instalează în aceste zile oficial regimul bolşevic. Ţarul, Tareviciul, Împărăteasa şi Principesele martire trec pe tărâmul cellalt.

Ca într'un sfârşit orgiac de lume!

Maurice Paleologue este martor ocular al descompunerii Rusiei şi evocările lui sunt de un patetism fără egal.

Împăratul Nicolae spărgând ghiaţa din curtea închisorii în hohotele de râs ale soldaţilor care îl apostrofează beţi: „Ei, colonele Romanov, când vei termina ghiaţa ce-o să mai faci?" — este o scenă sfâşietoare. Apoi momentul din capela dela Tsarkoie-Selo, din Joia patimilor, când Ţarul prizonier îmbrăţişează, după obiceiul creştinesc al bisericii ruse, pe ofiţerul de serviciu şi pe soldaţii bolşevici care îl păzeau, iertându-i, este de un sublim evanghelic, iisusian.

Pe malurile Nevei spectacolele eroice de acum nouăsprezece ani alternau dezolant cu comediile cele mai groteşti.

Acum vedeai pe străzi o grandioasă procesiune a mutilaţilor de pe front cerând apărarea Rusiei, continuarea războiului cu aliaţii şi pedepsirea trădătorilor, acum ţi se înfăţişa ochilor convoiul caragialesc al soldaţilor şi al slugilor din Petrograd, cu steaguri roşii şi cu muzici, zbierând că ei vor să rămână oameni liberi, fără ofiţeri şi fără stăpâni, dar vrând toţi să fie şefi şi să comande, să li se dea lefuri...

De fapt cea din Noemvrie este adevărata revoluţie comunistă.

Isprăvile cele mai mari atunci s'au produs. Atunci au fost omoriţi Romanovii. Limbi de flăcări s'au răsucit în jurul catedralelor. Au fost jupuiţi sfinţii de aur din icoane. Volga şi Neva, umflate de ploi, în loc să fie turburi erau roşii atunci.

Uraganul revoluţionar din 1917 nu va putea fi descris niciodată de niciun istoric, de niciun tragedian, de niciun pictor, de niciun romancier. Cu atât mai puţin de noi în câteva rânduri sufocate de tristeţe.

Rusia este a doua Golgotă şi al doilea mormânt sfânt al creştinătăţii.

A fost fără îndoială un destin grozav care trebuia să se împlinească aşa.

Destinul pe care îl cântă la sfârşit îndurerat Boris Gudunov: „Plângi, sfânta mea Rusie, plângi, căci vei intra în tenebre! Plângi, Rusie, plângi că vei muri"!

Al. Gregorian

CTITOR

Lui Nichifor Crainic

Cu creştetul în slava credinţii strămoşeşti
Şi tălpile-adâncite pe tot întinsul dac,
Din neam de neam părinţii ţi-au dat să isvodeşti
Şi să durezi tu ţara de dincolo de veac.

Pe zarea bulbucată de şesuri cu tarlale
Ţi-ai odrăslit văzduhul privirilor din vatră.
Pe-aici ţi-au visat „mucii copilăriei" tale
Şi astăzi peste neguri eşti fulger „Sfarmă-Piatră".

Menit să răzbuni crezul a mii de leaturi grele
Eşti numai bici şi trăsnet pe căile rumâne;
Şi nu cunoşti nici pace nici bucurii — sub stele —
Ci citeşti capele răscrucilor de mâne.

Sânt vremile sub oameni... şi cată mai departe
Tăind prin neguri, pârtii, de hirsinti creştine;
Şi te-or urma toţi „morţii nemuritori" prin moarte,
Şi freamătul albastru de-armuri primăverine.

Ridică harnic scrisul de vreri poruncitoare
Sl'n lung şi'n lat al ţării îţi dărue obida
Că din Hotin la Tisa, la Dunăre şi Mare
— Puhoi flămând de jafuri — ne-a podidit omida. —

Petre N. C. Paulescu

Defecte democratice în mişcarea naţionalistă

Sistemul democratic a pricinuit abaterea vieţii noastre dela desfăşurarea ei organică, precum şi introducerea unor moravuri politice potrivnice firii şi însuşirilor sufleteşti ale poporului românesc.

In anii de după războiu, în statul mărit ca întindere, populaţie şi bogăţie al Românilor, democraţia nici numai trăia decât prin practicarea acestor moravuri politice, de către o minoritate ce-şi făcuse o profesiune din politică şi lupta cu orice mijloace pentru menţinerea unui sistem politic aducător de câştiguri. Votul universal n'a fost niciodată o armă a ţăranilor împotriva unei minorităţi de profitori, ci mijlocul prin care clasa politică formată din avocaţi fără clientelă, cămătari, industriaşi, bancheri, notari, preoţi cari şi-au uitat chemarea, dascăli fugiţi dela catedră şi oameni fără meserie, a isbutit să pună stăpânire pe locurile de conducere ale Statului. Produs cel mai semnificativ, al vieţii noastre de după războiu, este agentul electoral, atotputernicul despot al voinţei poporului.

Deputatul vremii noastre aduce în lupta politică însuşirile de periferie, minciună, demagogie şi poftă de câştig a uneltelor sale omeneşti, agenţii electorali cari l-au ales. El e dator să-şi plătească angajamentele cu bani — nu luptând pentru o cauză socială; el reprezintă interese particulare — nu obşteşti; el trebue să rezolve „afaceri" — nu să revendice drepturi; grija lui de fiecare zi este „intervenţia" — nu opera de legiferare; arma lui este corupţia — nu argumentul doctrinar, comisionul — nu tribuna.

Votul anonim a creiat reprezentanţi anonimi; corupţia electorală a adus în viaţa publică deputaţii coruptibili.

Sistemul democratic a creiat aci la noi „partidele şefilor de partide", alcătuiri mărunte de interese particulare, ivite din pofta de câştig a unei clientele politice, grupată în jurul vre-unui om care a'ncetat de mult să reprezinte un principiu, ca să rămână un adăpost pentru cei cari nu pot ieşi din umbră. In asemenea împrejurări, viaţa politică a'ncetat şi ea să fie un tărâm de luptă pentru un ideal sau altul.

Denumirea partidelor a rămas o simplă etichetă. Cioonirea nu se mai petrece între concepţii ci între oameni. Partidele nu reprezintă interese obşteşti ci interesele unor particulari. In viaţa noastră politică lupta nu se dă între diferite doctrine politice sau idealuri sociale, ci între oamenii politici cari îşi apără interesele lor personale. Partidele noastre sunt cunoscute după numele şefului lor, nu fiindcă acesta ar simboliza aspiraţii şi nădejdi obşteşti ci fiindcă dincolo de persoana „şefului" nu se află nimic alta decât oamenii săi da casă cari aşteaptă...

Sistemul acesta a isbutit să ucidă în poporul românesc toată încrederea într'un viitor de strălucire şi bunăstare obştească, însoţind desamăgirea naţiei, înşelată an de an, de către conducători incapabili, cu o cruntă dezorientare ideologică şi morală, dar şi cu apriga dorinţă a prefacerilor.

Din protestul şi revolta activă a conştiinţei naţionale întunecată de decăderea în care a fost târâtă viaţa politică, de către sistemul democratic, s'a închegat, cu misiunea îndreptării stărilor, mişcarea naţionalistă. Ea a pornit ca o luptă pentru răsturnarea sistemului politic vinovat de atâtea greutăţi economice şi sociale şi ca o acţiune constructivă menită să aşeze în ţară o nouă ordine socială, morală şi spirituală.

La'nceputrile lui, cari nu sunt prea îndepărtate, dar sunt uitate, naţionalismul a străbătut spre noi cei tineri ca o credinţă, orânduitoare de viaţă nouă, curată, eroică, muncitoare şi cinstită, care poruncea să ne ferim de apropierea celor îmbătrâniţi în rele şi cerea să avem sufletele deschise numai pentru cei întorşi din lumea de fier şi foc a tranşeelor. Se legau atunci pentru luptă comună două generaţii cu chemarea de a clădi Statul cel nou al Românilor, ca nişte luptători de dincolo de viaţa de jaf a zilei, pentru o doctrină morală şi politică orientată spre viitor, ca spre o „ţară a marilor vedenii" de viaţă românească strălucitoare. In slujba acestui ideal mişcarea naţionalistă era gata să pună o virtute necunoscută până aci în viaţa noastră politică, purtând purificarea morală a nevoilor vieţii naţionale. Naţionalismul acestei epoci era mai degrabă un nou stil de viaţă şi un nou stil politic, decât o nouă formulă pentru organizarea economică şi socială a Statului. Suferinţele cele mai mari ale României erau urmarea corupţiei moravurilor în viaţa publică; deaceea bătălia cea dintâi trebuia să aibă ca urmare restaurarea virtuţilor româneşti de cinste, cuviinţă şi integritate morală, prin înlăturarea moravurilor corupte ale falsei democraţii şi prin introducerea stilului nou al politicei naţionaliste.

Infăţişarea de astăzi a mişcării naţionaliste din România arată că neam îndepărtat dela misiunea cea adevărată dintr'un început. Părăsind lupta pentru restaurarea legilor de viaţă românească adevărată în politică, în morală, în viaţa spirituală, ne abatem dela rosturile organice ale mişcării şi apucăm pe panta asemănărilor cu oricare alt partid, nimicind temeiurile sufleteşti ale acţiunii naţionaliste. Eu văd apropiindu-se primejdia aceasta din clipa când, dornici de succes, s'au năpustit asupra tinerei mişcări naţionaliste, sute de indivizi, tineri şi bătrâni, în căutare de plasament politic. Cei mai mulţi părăseau partide vechi prea încărcate şi-şi căutau loc în rândurile organizaţiilor naţionaliste, aducând aici mentalitatea lor de profesionişti ai idealurilor politice, precum şi metodele lor de luptă, adică atât pofta de putere, cât şi intriga, minciuna, calomnia, corupţia.

Cupiditatea şi nerăbdarea lor a târît înainte de vreme organizaţiile naţionaliste în lupta electorală şi le-au slăbit în hărţueli lăuntrice pe locuri, demnităţi şi şefii. Inainte de a avea stabilit un corp de principii pentru o acţiune politică adaptată realităţilor şi nevoilor sociale şi spirituale ale vremii, înainte chiar de a fi generalizate pe tot cuprinsul târii, au început şi aci — ca în orice partid al democraţiei — certurile pentru demnităţi, s'a auzit şoapta viclean a calomniei, şi-a făcut drum corupţia. In locul conducătorului cu menirea de a'ndruma mulţimea pe drumurile grele ale luptei cu biruinţi îndepărtate, a apărut şi aci omul din mulţime care strigă, are păreri şi împarte certificate, coborînd totul la meschina lui putere de judecată, înfăţişarea modestă a agentului politic al democraţiei, provenit ca şi acesta din rândurile anonime ale alegătorilor cu votul de vânzare. Azi, acesta este mare şi tare în partidele naţionaliste, necunoscute pe vremea când naţionalismul urmărea un lucru infinit mai modest, dar mult mai nobil — anume: să fie o mişcare de viaţă nouă românească. „Naţionalistul" acestor partide, director de ziar, şef de organizaţie, doctrinar, „cămaşă", vânzător de gazetă ori simplu plasator de svastici confecţionate cu sutele, a reînviat stilul demagogiei naţionaliste pe care-l socoteam definitiv îngropat cu Rică Venturiano, Brânzovescu, Catavencu şi ceilalţi patrioţi de Duminică Astăzi certificatele de nationalism se dau de anonimul analfabet care te obligă să înjuri cu el pe arena de sport, să citeşti pe cine hotărăşte el dintre scriitori ori să cumperi svastici vândute oricui, în loc să fie smulse de pe pieptul celor nevrednici. Anonimul acesta universal competent, creiat de votul universal şi ridicat la putere de corupţia electorală, trebuia nimicit ca să nu se poată apropia cu otrava-i disolvantă de tinerele formaţiuni naţionaliste, în cari îşi face drum stăruitor. Lupta trebue să'nceapă în rândurile organizatiilor tinere, oprind năvala nedorită a ahtiaţilor de putere publică, cu hotărîrea tânără a celor cari nu doresc adăpostul trecător al prezentului, ci cetatea eternă a viitorului.

In mersul biruitor al ideii naţionaliste se cuvine un popas pentru cercetarea drumului străbătut, a conştiinţelor şi a temeiurilor spirituale pe cari ne aflăm.

Mişcarea naţionalistă nu poate trăi decât afirmând întâetatea principiului spiritual al simbolului naţional, ca o condiţie a existenţii noastre. Acţiunea politică pentru un ins intrat în lupta pentru afirmarea economică, spirituală, politică a naţiunii, înseamnă rezolvarea unor întrebări lăuntrice, prin aflarea unui principiu de organizare spirituală a existenţei sale. Lupta politică, în rândurile noastre constitue, dincolo de orice interes vremelnic, un principiu de viaţă, pentru veacul de astăzi. De aceea, organizaţiile naţionaliste nu pot număra partizani cu mîile, ci trebue să aibă un număr restrâns de oameni chemati să conducă mulţimile, pe căile idealului social al vremii. Intr'o mişcare ce vine în numele ordinei, disciplinei, anarhiei şi selecţiunii valorilor, n'are ce căuta arbitrul anonim cu glas răguşit ivit din gloată ca să împartă păreri şi aprecieri, ci se cade să domnească noblesa cuviinţei, simţul răspunderei, gravitatea sobră a cetăţeanului competent în profesiunea sa.

Mişcarea naţionalistă nu are ce căuta pe drumul goanei după putere. Misiunea ei rămâne încă ce-a hotărîtă în ceasul de răzvrătire al nasterii ei, adică: o nouă îndrumare a conştiinţelor româneşti, pentru o viaţă aristocratică în cultul ordinei, disciplinei, a valorilor spirituale, a competenţei şi a ierarhiei sociale, principii de temelie proprii gândirii naţionaliste.

Octavian Neamţu

Bestiile roşii

GRINGOIRE. *D. Victor de la Cerna, fostul director al ziarului „Informaciones", fugit de curând din Madrid declară:*

„Cartierele Madridului sunt sub teroarea unor bande de anarhişti care confiscă tot avutul cetăţenilor şi execută pe loc pe oricine li se pare că mai păstrează un aer de burghez.

❖

„Adevăratul stăpân al Madridului este jidanul german Neumann, care a condus operaţiile de sovietizare a Chinei.

Neumann a improvizat într'o sală imensă din clădirea „Cercului Artelor" frumoase o parodie de tribunal popular. Aci sunt târâţi zilnic zeci şi sute de nenorociţi ca să fie întrebaţi câteva cuvinte şi să fie condamnaţi la moarte.

❖

„Execuţiunile sumare continuă într'un ritm care se accelerează în fiecare zi.

Străzi întregi din cartierele aristocrate au fost pustiite.

❖

„Populaţia este îngrozită. Nu mai există nicio securitate pentru nimeni. Când două persoane discută în stradă, milităenii vin şi le separă. Ele sunt împuşcate pe loc.

❖

„Un inginer dela compania Madrid, Tarragone-Alicante, a fost executat pentrucă era bănuit de a fi contribuit la eşecul unei greve a drumului de fer în anul 1919.

❖

„Comandantul trupelor roşii care au asediat Oviedo este faimosul Gonzalez Pena, care în Octomvrie 1934 în timpul revoluţiei din Asturii a furat 14 milioane pesetas.

De data aceasta Gonzalez a fugit cu 36 milioane!

❖

„La retragerea trupelor roşii din Navarra s'au petrecut scene înspăimântătoare.

Milităenele bolşevice au arestat toate fetele şi femeile tinere din localitate şi le-au adus în mijlocul taberei. Sutele de milităeni le-au necinstit pe toate în văzul camaradelor lor apucate de histerie, apoi le-au împuşcat.

Când au intrat naţionaliştii în Navarra au găsit localitatea pustie.

❖

„După fuga comuniştilor din Toledo, intrând în oraş trupele naţionaliste au găsit toate casele distruse şi devastate afară de un mare palat al unui vestit milionar, şeful lojii masonice din Madrid.

Secretul: milionarul francmason era „comunist", membru al frontului popular.

❖

„Generalitatea bolşevică din Catalonia a publicat un decret care dispune că de acum în colo toate căsătoriile se fac prin simplu procesverbal".

❖

„După fiecare bătălie pierdută, soldaţii frontului popular îşi acuză gradaţii de trădare şi îi împuşcă. Dela începutul războiului civil s'au schimbat până acum cinci generalissimi în fruntea armatelor roşii. Toţi aceştia au fost francmasoni.

❖

O scenă impresionantă povestită de Marcel Dutrey, trimisul gazetei „Gringoire" în Spania:

...Şi cum peste o jumătate de oră veni noaptea, noi atingeam linia tranşeelor (naţionaliste) unde eu fusei martor al unei scene care venea să ilustreze confidentele ghidului meu...

Deadungul liniilor naţionaliste se ridică un murmur apoi deslusirăm, majestoasă şi gravă o rugăciune.

— Asa e în fiecare seară, mi se spuse. Rugăciunea comună cu faţa la tranşee!

Dar nu apucă să se sfârşească bine rugăciunea şi de dincolo, din tranşeele marxiste care nu erau decât la o depărtare de 300 de metri, se auzi o voce de femeie, o voce vulgară de milităană:

— Ah! Voi vă rugaţi? Ei bine, noi ăstelalţi, ne...

DASCALII: umiliţii de totdeauna...

Deunăzi, profesorii s'au adunat iarăşi, deocamdată numai în consiliul general al Asociaţiei lor, ca să se sfătuiască între ei şi ca să-şi spună în cuvinte, şi poate şi sub aspecte, noi — durerile lor atât de vechi. Au făcut-o şi de astădată cu acea credinţă şi noblete a atitudinii, şi, în arătarea penibilei lor situaţii, cu acea discreţie a suferinţei care a făcut din ei victimele sigure ale oficialităţii, în statul acesta în care numai celuia care strigă mai îndrăzneţ, mai nebun, i se mai dă astăzi dreptate.

După atâtea furci caudine prin cari au fost trecuţi, răbdătorilor îndrăgostiţi ai unei meserii care, orice s'ar zice numai la glorie şi la avere, adică la tot ceeace râvneşte şi crede că i se cuvine astăzi oricărui trogiodit al inteligenţei şi culturii, prin hazardul electoral sau al afacerilor — li se mai pregăteşte acum pe tăcute încă una.

Se vorbeşte anume în ultimul timp mereu de o lege de armonizare a salariilor pe cari le dă statul. O lege care e necesară, ca să schimbe în sfârşit acest stat de care trag toţi din toate părţile ca de o halva la lăsata secului, să funcţioneze în sfârşit ca o unitate de viaţă, depăsind stadiul inert al căscavalului bugetar bun doar pentru toţi soarecii bogăţiilor noastre imense. Insă o lege ce are foarte puţine şanse să devină realitate — toemai din această pricină: soarecii sânt nespus de mulţi, tari prin număr şi complicităţi laşe de interese. Nu ar fi prima de acest fel care să rămână în dosarele de proecte nerealizate.

Dar se pare că împrejurările o cer mai stringent decât oricând. Asta înseamnă că poate totuşi va lua fiinţă — ca acele puţine miracole de organizare a noastră, către cari parcă au fost duşi cu sila, de nu se ştie ce.

Ei bine, în comisia — fireşte plină de o gravitate şi încetineală de melc, ca toate comisiile de acest fel — care a primit menirea de a pregăti această lege, se pare că delegaţii dăscălimii nici nu a fost primit să la parte şi să-şi spună cuvântul.

Dăscălimea e inutilă.

Ea trebue deci să-şi aştepte soarta — tăcută şi de departe, ca vitele înjunghierea.

Comisiunea — statul intreg prin oamenii lui purtători de grijă în această chestiune — s'au ocupat şi se ocupă intâi şi cu atenţie de bunăstarea armatei şi a magistraturii.

E o grijă foarte înţeleaptă.

Ele sânt pilonii de ciment ai statului de astăzi. Magistratura trebue să fie păzită de dureri, ca să ştie să le reprime cu inflexibilă cruzime revolta, prin aplicarea fără tremur a paragrafelor legii. Armata trebue să fie cere de fier pentru orice mişcare dinafară sau dinăuntru.

Prin ele — statul trăeşte astăzi şi se păstrează pentru mâine.

Trăeşte fiziologic.

Se păstrează.

Dar trupul, fie chiar al unei naţiuni, nu este singura ei realitate. Dar a se păstra numai, — e cel mai nefericit mod de a trăi al unui popor. O naţiune e intâi de toate *suflet*. Şi cuceririle chiar — cari aparent sânt doar victorii ale forţei brute — dacă nu cresc dintr'o expansiune sufletească, nu durează.

O naţiune înseamnă suflet şi sufletul ei îl creează cărturarii.

Şi cărturarii noştri — creatorii noştri de istorie — începând dela oamenii aproape naţiei aştări, Gheorghe Lazăr şi Asachi, până la Nicolae Iorga cel de până la întregire, până la cei de azi, au crescut prin şcoală, şi mai ales au trăit în şcoală.

Au fost aproape toţi dascăli.

România Mare, aşa cum ne place s'o numim cu naivitate dar nu să o şi clădim — e creaţia dascălilor în primul rând.

Dela cel mai umil dascăl de ţară, cu conştiinţa lui naivă de apostol, până la împletitorul de fulger şi de doctrine de pe catedra înaltă a Universităţii, armata uriaşă a dăscălimii noastre a pregătit ieri şi alaltăeri, prin infuzarea zi de zi a visului ei utopic în inimile tinere şi plastice — România întreagă de astăzi.

In 1914, când n'am avut armată în sensul modern al cuvântului — adică oaste cu arme — când aproape n'am avut diplomaţie, dacă nu ne venea dela Dumnezeu şi dela bătrânul Gheorghe Lazăr darul unei dăscălimi naive şi curate la suflet, ca să fie în stare să creadă într'o utopie pe care oamenii de rece logică şi informaţie în cel mai fericit crez o admiteau fără să o înţeleagă, am fi fost astăzi, cine ştie ce fărâme.

Dar sufletul acesta a fost marfă bună atunci. Acum, după acei ce au în mână prezentul şi deci şi viitorul ţării, nu mai avem nevoie ne el.

Sinistră greşeală, care se va plăti scump. Care a început să se plătească.

Şcoala, lovită în fiinţa ei, lovită în mişcarea ei creatoare, devine o maşină din ce în ce mai inertă. Curbe peste curbe de sacrificiu, au făcut din profesori, din toţi dascălii, salahori umiliţi crunt cotidian, prin simpla lor prezenţă în societate.

Sufletul scoalei se stinge sugrumat de o realitate mizeră.

Şi urmările încep de acum să se vadă.

Măsurile de poliţie exterioară a tineretului nu vor duce — nu pot să ducă la nicio îndreptare.

Dar se vor întreba unii cu un râneţ — de vreme ce şcoala cere atâta jertfă şi atâta risipă de idealism, ce legătură au toate acestea cu salarizarea materială? Da, profesorimea e un corp de elită, dacă nu totdeauna intelectuală, aproape în intregime morală, In vâltoarea sălbatică de moravuri a vremilor de după războiu — orice s'ar zice — dăscălimea a intrat mai puţin decât toate celelalte categorii sociale. Dacă e aşa, dacă se simte bine în uscăciunea ei de viaţă — de ce să n'o lăsăm aşa? In izolarea ei de tumultul îmbogăţirilor de peste noapte, în sărăcia ei naivă şi resemnată?

Cam aşa au socotit şi guvernanţii noştri şi au greşit profund — dovadă haosul moral de astăzi al tineretului, din care cei mai lucizi caută să se salveze prin eroica disciplină de jertfă a unor grupări de dreapta. Dar restul?

Fiindcă problema situaţiei materiale a dăscălimii şi a efectelor acestei stări în munca, în creaţia zi de zi a sa, e mult mai complexă decât raportul brut între muncă şi salarizare. Raportul acesta poate fi aplicat la socotelile din fabrici — şi nici acolo încă atât de simplu.

Dăscălimea trebue să creeze suflet prin mijloace sufleteşti. Să împrumute duh din duhul ei arzător generaţiilor cari se ridică şi cari cer hrană pentru gând deopotrivă cu hrana pentru trup.

Din nimic nu poate isvori decât neant.

Ce flacără vreţi să ţâşnească din sufletul dascălului — ca să aprindă altele — când el e permanent înăbuşit, umilit de legile ţării pe care trebue s'o crească spiritualiceşte, de aşezările societăţii despre a cărei armonizare trebue să convingă tineretul, de sărăcia lui pe care trebue să şi-o ascundă cu infinită ruşine?

Cei cari îşi închipue profesoratul drept debitarea discursului lecţiei în faţa unei mase inerte de elevi cari joacă rolul de pereţi — ar putea să aibă dreptate, nepăsându-le de soarta lui. Dar cei ce ştiu că el, chiar dacă nu e, trebue să fie transmitere vie de suflet, că fiecare lecţie trebue să fie repetarea miracolului evanghelic al hrănirei mulţimilor cu cinci peşti şi câteva pâini astfel ca toate să se sature — aceia îşi pot dat seama că numai dintr'o individualitate plină până la revărsare de un entusiasm creator, minunea ceasta poate creşte.

Rădăcina acestui entuziasm în dăscălime există — s'a dovedit de atâtea ori! — trebue ca ţara ce are nevoie ca ea să crească şi să dea roade, să nu o înăbuşe.

E vorba de sufletul ei, al neamului acesta. Şi deci de viitorul lui. Cei care-şi închipue că altcineva îl poate făuri se înşeală amar. E destul să privească numai mişcările naţionaliste de astăzi: tot din dăscălime au pornit şi tot în ea îşi găsesc adăposturile de creştere.

Trebue însă ca sufletul acesta să rămână în şcoală, în ce are el mai pur, ca în vremile de eroism ale pregătirii unităţii noastre naţionale.

Dascălul trebue reintegrat în demnitatea lui în societate şi readus de aici în şcoală cu fruntea sus.

Dar legea de armonizare îi păstrează salariul lui — salariul de plutonier major — pentru un profesor secundar titular la inceput.

Nu, — e o sinistră ironie să crezi că elevul va putea fi convins de predica înlăcrimată de sbucium a dascălului său care-l îndeamnă la carte, la stoarcere de ochi şi de vlagă ani şi ani peste buchile ei, când a cesta vede cu ochii săi lucizi de copil spărturile hainei cârpite din salariul de plutonier major, pe care îl are acest îndemnător şi el, după ani şi ani de epuizare în credinţa neroadă a muncii şi a gândului!...

Educaţia e întâi de toate rod al forţei de contagiune a exemplului Pentru viitoarele generaţii nici nu se poate un mai elocvent şi mai sinistru exemplu al capătului unde poţi ajunge după o tinerete de muncă tăcută, cinstită şi aspră în slujba culturii, adică a sufletului ţării: salariul de plutonier major ale cărui neomeneşti lipsuri abia poate să le ascundă cu umilinţă acel sacrificat al ordinei de stat actuale care e chiar dascălul lor...

Noi nu spunem aici vorbe patetice. Nu facem o pledoarie. Expunem nişte concluzii de o banalitate dureroasă. Numai într'un stat ca al nostru, respirând numai panica de a suplini necesităţile imediate, ale momentului, fără nicio fărâmă de preocupare constructivă de viitor — ele au ajuns să trebuiască să fie strigate.

Toate statele cari privesc nu numai în prezent ci şi în viitor — au dat importanţă în primul rând scoalei. In Italia, în Germania, în Rusia Sovietică chiar — cu tot materialismul ei barbar, cu tot fanatismul ei industrial — şcoala e instituţia de temelie, uzina de turnare a viitorului stat, a sufletului său.

Recitiţi orice modestă dare de seamă asupra preocupărilor de stat de acolo şi veţi rămâne uluiţi de atenţia dată şcoalei.

Iar noi rămânem inerţi şi pierduţi în socoteli mărunte. Dregem anteriul lui Arvinte la mâneci şi pulpane iar în inimi ne suflă vântul. Intărim gardul putred cu proptele de-o zi, în loc să plantăm lângă el lăstare tinere, cari peste ani să-l sprijine puternic, cu tulpina lor sănătoasă şi bogată.

Proptelele le va răbufni primul vânt. Soarecii vor fugi din găurile lor tihnite, încă înainte de prima adiere. Căţi vor izbuti să scape bine înţeles. Şi din furtună cine ştie ce se va alege!...

Aceasta va fi răzbunarea fără voie a umiliţilor de azi.

Ovidiu Papadima

NICHIFOR CRAINIC
poetul generaţiei mele

Mi-aduc aminte de cuvintele profesorului meu de limba română, Ion Pencia: „Poeţii merg în fruntea naţiunilor ca garniştii în fruntea regimentelor". Dacă e adevărat ce mi-a spus acel regretat profesor al meu acum mai bine de un deceniu când la liceul „Traian Doda" din Caransebeş m'am legătuit întâia dată cu sufletul lui Nichifor Crainic turnat în rumânească poesie din „Sesuri natale", atunci poetul generaţiei mele este acela care merge în fruntea specificului naţional al neamului meu românesc.

Aruncaţi o privire asupra poesiei româneşti de azi. Observaţi-i lexicul, flexibilitatea expresiei, vocabularul, exteriorul exprimării ei. Adânciţi-i sensul lăuntric, dinamicul exprimat, puterea de emotivitate, trăinicia legăturii interioare.

Toată poezia românească de azi ni se va înfăţişa împărţită în două mari categorii: cea importată de peste hotare ca orişice marfă, acea poesie-dumping, lustruită pe dinafară dar fără calităţi şi poezia noastră cea adevărată, suflet din sufletul nostru, vorbă din vorba românească. Acea poezie care ilustrează începutul nostru de veac. Şi veţi mai vedea că această poezie îşi are rădăcinile implântate în sănătăţorism, care la rândul său răsare din însăşi ideia de tradiţie, de specific românesc. Prin urmare e creştată de timp, de acesta e veşnică.

Cel mai ilustru reprezentant al tradiţionalismului în acest început de veac, e d. Nichifor Crainic. Prin acest mare poet s'a făcut legătura de continuitate a artei specifice româneşti, în timp. Când voi scrie un studiu asupra literaturii româneşti prezente, pe care îl voi intitula probabil „Familia de poeţi crainici", voi sta de vorbă asupra influenţei ce a primit-o noua poezie românească din opera poetică a d-lui Nichifor Crainic. Deocamdată nu pronunţ nici un nume.

Poezia d-lui Nichifor Crainic e adânc românească atât prin formă cât şi prin fond. Nichifor Crainic e un maestru al limbei româneşti; a dat cuvântului toată puterea şi precizia de exprimare; a ridicat valoarea limbii româneşti pe plan universal. Cel dintâi mare maestru al limbii româneşti, Mihail Eminescu, a făcut din cuvântul vechilor cronici, muzica genialei sale poezii. Nichifor Crainic a adus în funcţiunea lăuntrică a vorbei româneşti peisajul viguros şi măret al munţilor, infinitul câmpiei întinse până acolo unde cerul se sărută cu pământul. A înfrăţit pentru veşnicie sufletul românesc, peisajul românesc şi vorba românească, într'una nedespărţită treime. Şi atunci, Nichifor Crainic e poetul generaţiei mele.

Opera sa va rămâne ca începutul unui veac mare: cel al autenticului românesc, aşa cum au rămas începuturi de veacuri mănăstirile voevodale.

Grigore Bugarin

MIT ȘI ISTORIE

Ca semnificație originală, mitul și istoria sunt două fapte înfrățite organic, întocmai ca tulpinele gemene cari țâșnesc din aceiași rădăcină comună, ascunsă în zone nevăzute. Mit și istorie, — expresii nemijlocite ale realității ultime, acesta e înțelesul lor nefalsificat, autentic. Forme în care se modelează și se articulează substanța fluidă a lumii, pentru a se face prinsă de noi, sau mai de grabă, pentru a oferi minții noastre un prilej de apropiere și cunoaștere. Inteligența omenească, înfiptă solitar în miezul necuprinselor taine ce o înconjoară, rămâne mereu sterilă, ca un pământ crăpat de secetă, ori dacă vreți, ca o unealtă impropriu. Aplicată direct realității neorganizate, ea nu are nici un fel de eficacitate. Fiecare efort e zădărnicit dintru început și oarecum întors împotriva ei însăși. Spre a-și remedia sterilitatea, inteligența apelează la anumite categorii auxiliare, care îi întesnesc truda adâncirii înțelegătoare. Între dintre ele este istoria.

Astfel privită, firește că istoria a fost prea mult copleșită de povara asprelor exigențe intelectuale. Tâlcului ei drept i s'au tăiat făgașuri inutil complicate și ocolitoare, preschimbându-se, până la urmă, într'un simplu mod conceptual — și atât. Conținutul ei bogat și divers s'a îngrămădit în spațiul îngust al unei definiții. S'a zis: istoria este o linie temporală care unifică variatele întâmplări ale activității și ființării umane. În curând noui atribute au venit să împovăreze și mai necruțător prima formulare rostită. I se acordă darul istoric numai acelui eveniment care se integrează în dinamica unui ritm vast, încărcat de semnificații înalte și supraindividuale.

E vorba aici de o dialectică, așa dar, căreia însul i se supune umil ca unui destin major. Simplificarea aceasta prin abstractizare convenea, din capul locului, inteligenței noastre însetată de generalități teoretice. Câmpul nemărginit al realității, străbătut de duhurile negre ale paradoxurilor imponderabile, în contact cu rațiunea, s'a oranduit ca prin minune. Acum totul e bine stabilit, cadrul istoriei s'a tăiat în brazde de piatră iar coordonatele lui lăuntrice sunt descinnate cu uimitoare limpezimi.

Fenomenele cari se împotrivesc acestei magice operații cad în afara interesului critic, fiind cu desăvârșire nesocotite. Interesează numai ceeace acceptă condiția primordială a imperativelor abstracte. Amănuntul se bucură de cea mai cumplită desconsiderare. Atenția savantă a cercetătorului se îndreaptă exclusiv spre momentele culminante, al căror talc depășesc peste măsură spiritul mijlociu al vieții de rând. Personalitățile excepționale sunt judecate ca niște întruchipări ale veacurilor.

Flăcări izbucnite din energia anonimă a lumii, ele impart procesul amplu al devenirii istorice în perioade, în epoce, în eoni. Din sevele fecunde ale spiritului lor se brănește mișcarea creatoare a vârstelor viitoare.

Viața istoriei e cârmuită de legi, cărora li s'au dat felurite denumiri. De pildă, legea acțiunii și a reacțiunii, înecată la ceasul de față în sel mai cras abuz. Chiar când evenimentele păreau că sparg rigiditatea determinărilor, mintea s'a străduit să născocească o soluție. O exemplificare tipică pentru soluții acestea vindecă de soluții, găsim în eeeace s'a botezat norma dialecticei contrariilor.

Rațiunea, pornită pe drumul jafurilor a mers și mai departe. Deveniri ireale i s'a dat rostul de a îndeplini pe pământ scopuri văzduhe. Marile fapte ale omenirii, deși la prima aparență sunt lipsite de sensuri raționale, au totuși o finalitate hotărâtă. Ele converg toate, către împlinirea unor țeluri, față cum și amoralitatea fenomenelor reale a fost jertfită în folosul unei urâte falsificări antropologice. Tragica înțelepciune a acelora cari afirmau că întâmplările lumii nu vor să țină seamă de glasul îndurerat al dorințelor noastre, s'a înlocuit cu convingerea tihnită, că orice fenomen istoric nu este, în fond, decât o fază de purificare în calea împlinirii teologice. Mai mult. Scopul către care se simt atrase întâmplările ce străbat existența lumii, — în chipul vrăjit în care o floare se simte atrasă de lumina izbăvitoare a soarelui, — este întotdeauna bun, deci în deplin acord cu cele mai intime aspirații ale sufletului.

Concepția finalistă a istoriei constitue extremitatea superioară a unui proces de aprigă denaturare. Datorită acestui proces s'a ajuns la cea mai involburată primejdie care i-a fost sortită omenirii s'o trăiască, pe creste de ghiață și de înfiorare neputincioasă. Drama culturii moderne din haosul ei își suge hrana otrăvită. Veacurile acestea recente de nebună epilepsie colectivă sunt roadele bolnave, dar firești, ale unor imense păcate, dintre care cel mai catastrofal este excesul de abstracțiune.

Omul s'a îndepărtat neîngăduit de mult de izvoarele demiurgice ale vieții. Și-a degradat viața.

Primul semn al degradării a fost isgonirea mitului din toate tărâmurile activității umane. S'a deslănțuit împotriva lui o nejustificeată și sadică ură nimicitoare.

Cunoaștere simbolică și concretă a adevărului dionisic, mitul este singurul istm de unire a omului cu uriașa frământare necontenită a lumii. E, cu alte cuvinte, factorul acela miraculos, care face din ființa noastră o parte coherentă a nemărginirii cosmice, — un element organic structurat în ansamblul mișcării universale. Mitul ne dinamizează existența, ferind-o astfel de pericolul ucigător al aridității statice. Mitul face din orice ființă spirituală o realitate creatoare.

Din confruntarea directă a individualității cu misterele peisajului în care trăim, se naște o luptă concretă, mereu trează și fecundă. Cine a pierdut sentimentul puternic al mitului nu mai are nici o legătură vie cu substratul metafizic al existenței. E adică, o făptură rătăcită în sferele reci ale abstractiunii, blestemată să se vestejească asemenea unui trunchi ale cărui rădăcini stau înfipte într'un pământ lipsit de seve.

Vinovată de această smulgere a omului din regiunea metafizică a vieții, este conștiința teoretică, ivită în cuprinsul continentului odată cu gândirea lui Socrate. De unde, până atunci, istoria și mitul mergeau mână în mână, deodată drumul lor se bifurcă. Socrate distruge mitul și înzestrează istoria cu infinite latențe de desvoltare.

Concepția tragică a însului împărtășit cu suferința viziunilor dionisice se spulberă ca cenușa unui rug mistuit la bătaia vântului. Socrate împrăștie pretutindeni bucuria luminoasă a optimismului. Omul începe să capete o nesdruncinată încredere în forța cuceritoare a rațiunii sale. Întreg universul poate fi cunoscut, treptat, de mintea noastră. Deaceea obrazul cugetătorului elin e liniștit ca un cer senin. Nici un chin adânc nu-l brăzdează. Nici o umbră de întristare nu-l întunecă. Înăbușindu-și durerea printr'o nemăsurată încredere în valoarea științifică a intelectului, omul socratic și-a purificat spiritul de orice incertitudine. În el lui s'a săvârșit minunea împăcării, — starea aceia de purgare a întregei pasiuni rebele care te întristează și te sfâșie lăuntric.

El s'a abstractizat, s'a teoreticizat, înălțându-se mult deasupra temeiilor dure ale vieții. Spiritul socratic a învăduș lumea, desagregând mitul și nesocotind fondul primordial de demnă iraționalitate al vieții. Valorile supreme ale existenței sunt rațiunea și virtutea.

Din sâmburele acestei viziuni a înflorit, exuberant, întreagă seria sistemelor intelectualiste care astăzi constitue însăși criza culturii europene. Nietzche a arătat Europei de la 1872, în fraze cutremurate de cea mai aspră revoltă profetică, păcatul infinit al raționalismului socratic.

Din toate zările se ridică în slavă, ca niște suluri de foc, dorintele unei reintoarceri. Reintoarcerea din istorie în mit. Creerul însului modern s'a săturat de abstracțiuni. Trăirea în văzduhul sec al istoriei i-a sărăcit până la istovire viața. El vrea acum atingerea nemijlocită cu realitatea, — ceeace se poate numai printr'o nouă devotare păgână mitului.

Vechile mistere îl vor primi generos și în schimbul unor voluptăți devorante îi vor dărui revelații transfiguratoare.

Omul iluziilor inutile va învăța încă odată frumusețea salvatoare a tărîmului telluric, devenind ființa pământului, — așa cum a fost și cum trebuie să fie.

Redobândindu-și unitatea existențială, el se va îmbogăți în acelaș timp cu nebănuite virtuți creatoare. Sufletul său va fremăta de mișcare și se va revărsa peste lume. Toate greșelile celor trei milenii se vor preschimba în izvoare adânci de apă vie și fermecată. Suferințele vor fi mai aspre și bucuriile mai frenetice. Gândurile noastre vor izbuceni din sânge iar elanurile vor fi flăcări. Totul se va petrece, în viitorul eon al mitului, în profunzimi tehnice, acolo unde viața nu e atinsă de nicio falsificare.

Sentimentele omului care trăiește în mit, sunt prăbușiri și înălțări. În afara lor, orice emoție e fără sens și semnificație.

Niciodată omenirea n'a avut atâta însetată nevoie de naționalitate ca acum, în această vârstă a culturii în care fiecare faptă interioară se consumă pe dimensiuni orizontale. Omul modern a pierdut sensibilitatea adâncimii și simțul dimensiunilor verticale. În ființa lui, nimic nu pătrunde până în zonele centrale ale vitalului. Durerea și fericirea se risipesc în câmpul de suprafață al spiritului. Abstract e totul în noi. Chiar și viața.

Văzută într-o opoziție nu temporală ci verticală, cu mitul, istoria capătă proporții dezastruoase pentru vremea noastră. Renunțarea la ea este singura faptă îndrăzneață și salvatoare.

Septimiu Bucur

Urmăm comandantul !..

De când cu nesocotitul act al eliminării comandantului nostru din fruntea și din sânul partidului căruia i-a fost părinte legitim, o întrebare stărue mereu în mintea și inima noastră: „dacă noi, tineretul, mai avem vreun rost să mai luptăm o clipă în acest partid împotmolit în mocirla renegării !"

Doar știe toată lumea că gruparea noastră a lănciérilor este opera integrală a ostracizatului de astăzi și oricine poate înțelege că delirul bucuriei diabolice ce a cuprins pe toți dușmanii naționalismului, — grație acestei neașteptate excluderi — este indicele cel mai nedesmințit de forța ce o reprezenta d. Nichifor Crainic pentru partidul Național-Creștin și pentru românism în general.

Nu discutăm de loc complexul de motive inventate cu care se caută să se acopere cadavrul acelei groaznice imoralități, deoarece suntem convinși că orice om de bună credință și-a putut da seama că singurul și adevăratul motiv de care s'a făcut culpabil comandantul nostru este că, în ciuda oamenilor și vremurilor actuale, el a căutat să dea românismului desorientat *puncte cardinale de orientare în haos...*

Așa dar, nu Crainic a trădat partidul — al cărui ctitor este — ci însuși partidul și-a trădat misiunea eliminând din organismul său bolnav ultima licărire a nădejdii înviorării sale morale.

Și atunci, — dacă partidul jurămintelor uitate și-a aplicat pe fruntea sa naționalistă și creștină sigiliul acelei oribile infamii, nu ne mai rămâne nouă decât să ne urmăm pe comandantul nostru de totdeauna, pe domnul Nichifor Crainic care, fără odihnă mereu a săpat și sapă în granitul tăcăloșiei ce ne înconjoară drum nou și sigur pentru țara de peste veac — România Românilor.

Nu vom lepăda sub nicium motiv idealismul curat naționalist și creștin cu care acest părinte al nostru ne-a botezat pentru o viață nouă și ne-a chemat pe drumul Golgotei sale și a românismului. Vom înfrunta toate neajunsurile, căci neîntrecutul nostru comandant și vizionar ne-a asigurat că la capătul acestui drum ne vor întâmpina luminile și bucuriile învierii nației și statului românesc.

Nichifor Crainic a fost și este un uriaș de gândire și de faptă naționalistă și toți cei ce s'au văzut amenințați de a fi eclipsați de aureola lui, au căutat prin tot felul de mijloace să-l arunce în umbră. Zadarnic însă! Steaua crainicului nostru deabia de acum va începe să lumineze mai cu putere pe firmamentul gândirii, simțirii și faptei românești, iar pigmeii masoni, masono-fili și iudeo-fili își vor ascunde capetele în găuri de șarpe.

Conducerea partidului național-creștin care a sfidat jurământ și morală, nu prea târziu se va convinge că eliminându-ne comandantul, ei înșiși s-au eliminat pentru totdeauna din sufletele noastre, în vreme ce icoana celui ce a fost exclus se imprimă mai adânc curată în inima tineretului.

Și în toamna asta timpurie când vântul inconștienței și tăcăloșiei caută să împrăștie pe drumuri frunze de idealuri și nădejdi de biruințe apropiate, pentru care s'au scurs lacrimi, trudă și sânge, ne oprim o clipă și pași și cugetul și inima și privim zămbitor mugurii unei lupte noi ce ne va aduce poate cea mai frumoasă izbândă a adevăratului naționalism-creștin.

Suntem tineri și timpul nu poate fi un obstacol în calea tinereții noastre. Până când el va spulbera definitiv nedumeririle multora, răspundem răspicat, celor ce au hotărît excluderea comandantului nostru:

„Oriunde și oricând îl vom urma ! Așteptăm, dar, comanda !.."

Gh. N. Popescu-Țăntăreni

D. prof. POMPILIU NICOLAU
a făcut primele corecturi volumului său
„NAȚIONALISMUL CONSTRUCTIV"
Care va apare în curând în editura
„CUGETAREA"

Intre Don Quijotte și Karl Marx

Nu știu dacă Cervantes l'a iubit pe Don Quijotte și nu știu mai ales dacă acuma l'ar iubi pe acest erou ciudat și simpatic, care e mai celebru decât autorul lui pentrucă e un simbol și un mit iar Cervantes un om. Mitul lui Don Quijotte e mare și vestit pentrucă n'a crescut izolat, ci a răsărit din inima Spaniei, așa cum Faust din sufletul german și Miorița din străfundurile românești. Poporul spaniol care și-a lărgit stăpânirea, într'o vreme, sub întreaga rotire a soarelui, făurind himeric și efemer visurile de grandoare ale eroului său național, a fost mai presus decât o putere politică, mai mult decât un braț vânjos, o fragedă închegare de artistic și frumos. Latinitatea spaniolă, ca lunga dar fragila suliță a lui Don Quijotte, s'a risipit în opere de unică măestrie. Catedralele din Burgos și Salamanca, în portalurile cărora ard sufletele ploase ale unor pasionați amanți ai lui Crist, înfățișează poate cea mai glorioasă pagină a creștinismului apusean, care, mai presus de dogmă, adora în noul Dumnezeu, putința de realizare a unei răscolitoare trăiri artistice. Tot ce are Spania frumos se desfășoară ca o jerbă de lumină, în jurul viziunii religioase a lumii. Sfânta Fecioară a tuturor altarelor, Domnul Iisus al tuturor răscrucilor, înfățișează limpede curgerea unică a inspirației artistice iberice. Civilizația spaniolă e o poesie — orice civilizație trăiește pe esențe poetice, — un poem muzical pe care înflorește, la fiecare strofă, semnul crucii.

Nu cred să existe un personagiu fictiv, un erou creat de gândul unui scriitor, mai perfect integrat unei colectivități naționale ca deșiratul personagiu cervantian. Peripețiile îndureratului hidalgo de la Mancha, și le povestesc copiii în unghere, plănuind asalturi împotriva morilor din deal, le știu pe de rost bătrânii care-i citesc isprăvile ca o sfântă scriptură a sufletului spaniol și nu există spaniol care să nu fie în același timp și un Don Quijotte. E o minune aceasta și o sigură cale de intrare în veșnicie, pentrucă Spania se rezumă la o figură de măiastră tăietură, care, așa, poate înfrunta vremea până la sfârșitul veacurilor.

Se vede astăzi însă, că Don Quijotte n'a fost singurul stăpân al catolicei peninsule apusene, care-și făcuse din adorarea frumosului o faimă și o mândrie. Svârcolirile de acum, uriașa lașitate a distrugerii care arde acolo, a descoperit de sub ruini, un crâmpeiu de suflet necunoscut, străin. Cine a putut zdrobi minunile pure ale lui Murillo, Velasquez, El Greco, Zorilla, catedralele înalte ca un duh, în care pașii credincioșilor călcau sfioși sub bolțile dantelate, cine? Spania niciodată. A izbucnit din adâncuri necunoscute pleava veacurilor, rămășițele dușmane ale frământărilor dela începutul închegării rasei și au zdrobit cu ură tocmai ceeace Spania adevărată iubea mai mult. Iată explicația măcelului artistic.

„...singura răspunzătoare e ura dușmanilor lui Crist..." scrie poetul Francis Jammes lui Miguel de Unamuno în ultimul număr al „Falange!". S'au răsvrătit sub biciul Moscovei, urmașii Sarazinilor și ai Evreilor. Toate neamurile acelea pe care latinitatea nu le-a putut niciodată încălzi, pentrucă i-au rămas mereu departe de suflet și mai ales n'au putut niciodată înțelege măreția creștinismului. Karl Marx, această sinistră bestie a veacului nostru, care înflorește, ca o ciupercă otrăvitoare, pe ruine și cadavre, a încercat și acolo, în țara catedralelor și a evantaielor, să ucidă o lume și să înmormânteze o cultură. Claude Farrère, explică în „La Phalange", această sete de distrugere a bolșevismului prin însăși neputința sa creatoare. Comunismul va învinge numai atunci când nu va mai fi nicăieri pilda vie a fericirii și a prosperității, înfățișată de neamurile celelalte care nu i-au căzut încă pradă. De aceea comunismul arde, ucide, dizolvă, înnebunește. De aceea furia lui nu cruță nimic. În pieirea lumii stă mântuirea lui. În rezistența lumii stă sfârșitul lui, care nu e departe.

Spania lui Don Quijotte a învins pe Karl Marx. Omenirea vede aici, în semnul acesta divin, noul drum pe care are să-l urmeze. Și smerită se așează sub cruce. Lancea cavalerului tristei figuri, nu s'a ridicat în zadar. Rosinanta nu s'a mai potcnit în bolovanii propriei sale slăbiciuni, și brațul înaltului hidalgo a izbit în sfârșit uriașul cel rău pe care l'a căutat atâta și pe care abia acum l'a găsit. Victoria lui e neprețuită și-l înalță mai presus de cât a visat el vreodată, pentrucă prin brațul său a ieșit biruitoare civilizația și poesia, doborând spiritul gol al bestialității.

Vorbeam mai sus despre „La Phalange" această revistă a renașterii latine, între ale cărei pagini pâlpâie întotdeauna îndemnuri și gânduri noui, adunate de numele cele mai ilustre ale Occidentului creștin. Numărul acesta e închinat învierii spaniole, în care directorii „Falangei" văd salvarea trinității civilizației noastre: Religia, Patria, Familia și care sunt în același timp cele trei muze primitive și eterne ale geniului omenesc.

— ....,victoria Spaniei e victoria poesiei. Poesia este incompatibilă, ca și tot ce e *omenesc*, adică *divin*, cu bolșevismul, iar bolșevismul a fost alungat din Spania prin fier și foc".

Edificator asupra situației guvernului anarhist pseudo-spaniol este articolul d-lui Camille Mauclair.

Luminos și bine gândit esseul scriitorului suedez Karl G. Ossiannilson care prețuește cu pioasă recunoștință comoara de artă pe care Spania a dăruit-o inspirației scandinave. D-sa constată falimentul formulei democratice. a numărului conducător și vede salvarea națiunilor în geniul unic al unui șef.

Distrugând cu sdrobitoare argumente falsa dialectică a marxismului, filosoful italian d. Francesco Orestani dela Academia din Roma, scrie despre „Comunism și Filosofie".

Colaborează la acest număr d-nii Charles Maurras, Claude Farrère, Francis Jammes, Antonio Jàcono, Georges Normandy, Lugné Poe, și alții.

„La Phalange", despre care nu poți să scrii fără o adâncă încredere în destinul măreț al latinității, aduce și de astă dată o bucurie nouă, glorificând în rănile Spaniei definitiva biruință a eternului Don Quijotte asupra ultimilor discipoli ai lui Karl Marx. Spania și-a regăsit puterea.

Vintilă Horia

Epistolele unui rabin convertit

IUBITE PRIETENE,

Sunt aproape 3 ani decând nu ți-am mai scris. In temeiul prieteniei noastre intime de până acum, desigur că tăcerea mea ai comentat-o ca pricinuită de un eveniment extraordinar prin care ar fi trebuit să trec. Iată că tocmai comentariile acestea vreau să ți le confirm în scrisorile mele de aci înainte.

De 3 ani încoace, dela despărțirea mea de tine, Providența mi-a dat posibilitatea, ba m'a chiar forțat să-mi descopăr sensul eului meu. Modul cum am devenit ce sunt, și ce am fost și înainte în subconștientul meu, vreau să ți-l lămuresc aci. De când ne-am despărțit, am pribegit prin multe țări, dar prin cu totul mai multe, cu sufletul. Cred că îți aduci aminte, convorbirile noastre cordiale pe cari le-am avut în străinătate cu 4 ani în urmă, când ne-am destăinuit unul altuia sbuciumul nostru sufletesc; atunci când ne demonstram cu oareșcare frică și sfială șubrezeala dogmei rabinice, precum și a întregii raționi a cultului iudaic, pe care eram pregătiți să o propovăduim.

Ce chinuit îmi era sufletul atunci când am încercat să mă împotrivesc în afară uzurnței noastre cu privire la chestiuni religioase, pe când în interiorul meu simțeam o povară grea și tristă ce-mi apăsă inima. Eu am fost un rătăcitor prin singurătăți și posibil că și voi ați asemenea în voi această tragedie și ați plâns-o în așternutul vostru...

Nu știu tu cum te găsești acum; faci parte din adepții evoluționismului convențional al evreilor moderni, ce duc dela rabinism direct la ateism? Dacă așa ar fi situația ta de acum, te-ași regreta.

Mărturisirile noastre intime de atunci, erau pălrunse de nesiguranță și frică, pentrucă aveau un caracter pur și simplu destructiv. Și eu cred acum că nimeni n'ar avea dreptul a nimici ceva, fără să pue în loc altceva mai bun. Ateismul este o sustinere negativă ce e socotită inferioară oricărui principiu cu caracter pozitiv...

Eu, acum, mulțumesc lui Dumnezeu, mă aflu într'o stare de multă deplinătate sufletească. Aceste zile și ceasuri fericite, au la spate ani de sbucium și necazuri de nedescris. Nu știu de unde să iau cuvântul și să creez nuanța ca să-ți descriu desfășurarea sufletească ce mi-a inundat ființa dela o vreme încoace. Totuși cred că cele mai potrivite cuvinte sunt următoarele: sunt îndrăgostit! Și știi de cine? De Iisus Christos! Sunt stăpânit de o iubire dumnezeiască în care trăesc, care mă robește și în fața căreia mă simt mic, și fără putința de a o cuprinde și a o deslușì.

Iubite prietene, cu și mine ai absolvit o școală rabinică duhovnicească. Nu știu dacă într'adevăr ai fost vreodată credincios din inimă, sau ai împlinit toate datoriile religioase, numai ca obligații sociale. Eu am căutat pe Dumnezeu și în iudaism și după cum știi, când eram în școala rabinică devenisem curios colegilor prin atitudinea mea specifică. Acestea au fost timpuri când am crezut că pe Dumnezeu numai atunci îl poți găsi, când te depărtezi de oameni.

Și atunci am năzuit spre stadii de o mai înaltă spiritualitate, încercând să aprind în sufletul meu focul iubirii dumnezeești. Am reușit, dar până la o limită. Dar iubirea aceasta ajungând la anumite grade, s'a înăbușit. A lipsit ceva pentru desăvârșirea ei. Și acest ceva, l-am aflat acum fiind creștin. In zadar aș căuta să-ți descriu ceva dintr'asta cu cuvinte uscate. Desfătarea mea sufletească trebue să o trăești ca să o înțelegi.

Nu știu dacă-ți aduci aminte, de acea Sâmbătă seara când ne plimbam în orașul B. sub luna plină care ne veghea în parcul cel mare fermecându-ne cu mistica ei frumusețe. Pe când eșeam din parc, mi-ai spus entuziasmat, cuvintele acestea: „Vezi tu, această planetă tăcută mi-a destăinuit acum mai multe lucruri decât m'au învățat toți profesorii și cărțile de până acum. I-am înțeles graiul, — totuși nu-ți pot împărtăși nimic din ce am simțiat și auzit".

Ei bine, și mie mi-a vorbit cineva: Iisus Dumnezeul meu. Cei care cred în el îl aud. Dar El ți se luminează numai atunci când norii sofisticei se împrăștie și dispar. In general sunt false metodele de cercetare istorică și de știință naturală pentru afirmarea adevărului unei religii. O religie se adeverește prin existența ta prezentă în sufletul omului, pe când argumentele raționale fac parte din trecut, realități ce nu mai există în noi și nu sunt mai mult decât un joc de cuvinte. Religia nu are decât un singur trecut: revelația, care devine totdeauna prezent prin tradiție.

Dar revelația și tradiția sunt dependente de un instinct religios înăscut, pe tulpina căruia cresc ființele religioase, așa că religia se confirmă dinăuntrul omului, nu din afară.

După cum vezi, vreau să-ți mărturisesc iubirea mea în Iisus Christos, și să-ți repet cu deplin curaj vechea mea opinie de a dărâma cultul rabinic cu preceptele sale.

Despre puntea mea dela iudaism la creștinism, în scrisorile viitoare. Voiu încerca acolo să-ți povestesc sentimentele religioase creștinești și iudaice; apoi voi încerca să-ți lămuresc o concepție despre Providență care se face evidentă în anumite cazuri și care dovedește neputința logicei noastre față de puterile sufletești ce hotărăsc destinul nostru.

Deocamdată, te salut, al tău prieten,

Mihail Wieder

Autorul acestei articol, d. M. Wieder, a fost rabin și directorul unei școale teologice mozaice din Ardeal.

După îndelungi frământări sufletești, el s'a hotărît să lepede haina rabinică și să se îmbrace în Christos.

D. Wieder a trecut de curând la creștinism fiind botezat de părintele Ioan Mihălcescu, vicarul sfintei Patriarhii.

REXISMUL

Nu cunosc o altă acţiune politică, o altă acţiune de lămurire a masselor populare, care să fi parvenit într'un timp atât de scurt, nu numai să învingă inerenta lor inerţie, dar să le anime de o nemăsurată dorinţă de reînoirea unei vieţi sociale compromisă de tolalăii firmelor politice.

Putem spune că rexismul n'a cunoscut perioade de gestaţie şi, în privinţa aceasta, este un fenomen.

In Belgia, ca în oricare altă ţară din Europa, perioada de nesiguranţă, urmată războiului, a promovat la pârghiile de comandă ale Statului aceiaş clasă de profesionişti politicaştri. Tipul acesta de profesionist, fie un biet învăţătoraş la ţară ca Mihalache al nostru, care pe lângă partea I-a şi a II-a a unui abecedar posedă codul manierelor elegante şi douăsprezece scrisori către plugari, fie un întreţinut al consiliilor de administraţie, care nu distinge între interesul ţării şi al unei întreprinderi decât pe cel al întreprinderii, tipul acesta e multiplicat la infinit în matricea votului universal.

Belgia n'a fost nici mai fericită nici mai nenorocită decât celelalte state a căror viaţă naţională şi posibilităţi de realizări în cadrul acestei vieţi au fost înăbuşite în târguiala zilnică a partidelor politice. A suferit acelaş crucificare a destinului său, care niciodată n'a coincis cu „destinul" clubului, şi-a fost pregătită de haldăii democraţiei spre prăbuşirea totală, dacă în orele hotăritoare nu s'ar fi găsit un om să-i taie un drum al biruinţei.

Rexismul, vâltoarea asta de tinereţe, a împlinit abia un an decând a pornit să desrobească ţara din strânsoarea înăbuşitoare a demagogului de răspântie.

In ziua de 2 Noembrie 1935, o simplă coincidenţă: tocmai de ziua Morţilor, la Courtrai se deschidea şedinţa anuală a partidului catolic.

Deodată, câteva zeci de tineri, în frunte cu Léon Degrelle, năvălesc în sala congresului.

„Cer cuvântul", spune Degrelle.

„Nu vi-l dau", ţipă Seghers, prezidentul desbaterilor.

„Voi vorbi atunci fără permisiunea dumneavoastră", fu răspunsul prompt al viitorului conducător Degrelle, în timp ce se suia la tribună. Discursul pe care l-a rostit acesta a fost o înspăimântătoare filipică aruncată în faţa şefilor partidului catolic, nevoiţi să primească usturătoarele palme chiar în casa lor.

A doua zi, toate ziarele, nu comentau decât cele vorbite de Degrelle, care se despărţia în chipul acesta de acţiunea catolică şi lansa noua mişcare cunoscută sub numele de rexism.

Intr'un an de zile numai, rexismul strânse în jurul său peste 800.000 de aderenţi din toate straturile sociale şi creiază o puternică presă — vre-o 4 milioane de numere din ziare şi periodice sunt vândute săptămânal— care va difuza pretutindeni, pe tot întinsul Belgiei, ideile şi programul rexist.

Cum se explică acest succes foarte puţin obişnuit, la care niciodată politicaştrii nu s'au gândit şi contra căruia, astăzi, guvernul înţelege cu o minte nătângă, comună tuturor guvernelor ieşite din licitaţiile pieţei democrate, să lupte cu matracul poliţistului şi copita arbitrariului?

In primul rând se datoreşte însuşirilor excepţionale cu cari a fost dăruit din plin Léon Degrelle.

Format la şcoala catolică, nu a partidului catolic pe care l-a repudiat ca pe oricare alt partid alcătuit din monştri şi putreziciuni, şcoală, de unde a moştenit spiritul marilor acţiuni şi-a jertfei, Léon Degrelle a făcut primul pas în viaţa socială sub scutul credinţei şi-a disciplinei morale, notă comună tuturor oamenilor aleşi să schimbe faţa lumii şi să zidească trainice aşezări.

Cu o frumoasă instrucţie, consumat şi renăscut mereu în flacăra unei vieţi spirituale, un mare imaginativ, un suflet sensibil şi sentimental, Léon Degrelle uneşte tuturor acestor calităţi, imponderabilul unui puternic fluid magnetic în mreaja căruia ori cine îl ascultă cade fermecat.

Pierre Daye, deputat rexist şi distins scriitor, spune referindu-se la darul acesta al tânărului său şef:

„Darul lui nu este deci numai spiritual dar şi fizic. Priza lui asupra poporului vine poate şi de aici, din acest curent care este indefinisabil, dar care pătrunde până în adâncul fiinţei pe cei ce-l ascult. Femeile, se spune, sunt puternic emoţionate văzându-l. Aceasta nu numai pentrucă e un bărbat frumos, dar pentrucă ele simt, mai mult decât bărbaţii, aceste misterioase iradiaţii".

Tot Pierre Daye îl caracterizează mai departe:

„Fenomenul Degrelle, am mai spus-o, este compleet: talent de orator prestigios, remarcabil talent de scriitor. O sănătate de fer (a fost văzut vorbind într'o zi, în public, în patrusprezece sate diferite, fără o vizibilă oboseală). Un echilibru magnific al nervilor. Un curaj — constant în sângeroase încăerări — căruia chiar duşmanii săi îi aduc omagii"...

Un exemplu este prea deajuns să vă daţi seama de dispreţul pe care Degrelle îl aruncă primejdiei, ori de unde ar veni ea.

Una din bătăliile mari duse de Degrelle este încercarea, pe cale de reuşită de altfel, să cucerească de partea sa massele muncitoreşti. Pentru aceasta nu pregetă să pătrundă în centrele roşii, în cele mai primejdioase fortăreţe ale marxismului şi să aducă vorbă de alinare şi lămurire unor nenorociţi pe care iudeocraţia îi vrea fiare şi nu oameni.

Degrelle hotărăşte o manifestaţie rexistă într'o comună Frameries, unde nu există o altă formaţie politică de cât cea comunistă. Interzicerea primarului de a ţine întrunirea este zadarnică, după cum zadarnice sunt şi rugile prietenilor să renunţe să meargă la Frameries, unde câţiva descreeraţi fuseseră tocmiţi să-l suprime. El le spune acestora din urmă:

„Am anunţat întrunirea mea la Frameries. Comuniştii au pus afişele lor peste ale mele. Ei pretind că nu voi vorbi niciodată în fieful lor. Mă duc la Frameries îndată. Voi vorbi singur, neînsoţit de nimeni, dacă aşa trebue, dar voi vorbi. Restul, nu e decât riscul meseriei. Şi să nu mai îndrăzniţi să-mi contramandaţi reuniunile mele".

Insoţit de câţiva zeci de credincioşi, Degrelle îşi face intrarea la Frameriès. Intre două garduri vii de pumni încleştaţi şi strigăte injurioase, Degrelle pătrunde în sala de întruniri situată în primul etaj al unei clădiri, deschide fereastra şi apare în faţa miilor de lucrători care se agitau, pradă unei nemai pomenite furii.

Vocea lui Degrelle se prăvăleşte ca un trăznet. Câteva clipe, câteva fraze şi uraganul de afară se potoleşte. Fiarele venite să-l sfâşie sunt îmblânzite şi până la ultimul cuvânt sorb fermecate rechizitoriul contra democraţiei şi regimurilor ei de jaf.

Sau priviţi-l, dacă vreţi, cu câtă siguranţă le svârle agitatorilor comunişti veniţi să-i turbure întrunirile la Ciney:

„Nu cuvântul îl vom da socialiştilor, ci închisoarea. Sunt acum zece ani, număraţi 30 de milioane în Europa. Astăzi n'aţi rămas decât opt milioane. Marxismul nu este decât o minoritate, şi cei din urmă cari îl conduc, simţindu-se pierduţi şi goniţi ca fiarele, au devenit ucigaşi de rând.

„Marxismul? Marxismul este în serviciul celui mai ticălos capitalism fidovesc! Cine a publicat dările de seamă ruşinoase ale Societăţii Generale? (Este vorba de o întreprindere capitalistă unde, talmeş-balmeş, toţi corifeii socialismului şi democraţiei liberale s'au compromis). Presa lui? Nu, Rex. Rex s'a oferit mereu să publice bilanţurile sale în schimbul aceluiaş examen al Partidului muncitoresc belgian. Şi astăzi aşteptăm încă.

„Se poate ca roşii, simţindu-se învinşi, să caute să-şi joace, prin violenţă, ultima lor carte. Dacă lucrul acesta se va întâmpla, noi care facem o revoluţie pacifică, noi care n'am vărsat şi nici nu vrem să vărsăm o singură picătură de sânge, noi ne vom ridica toţi ca o singură armată. Şi unei puşti marxiste îi vor răspunde zece rexiste".

Această forţă animatoare şi-a tras câteva principii călăuzitoare pentru a duce la bun sfârşit opera de regenerare cetăţenească.

Rexismul nu este un partid politic şi n'are nimic din structura cluburilor. El dimpotrivă reclamă disolvarea tuturor partidelor.

Rexismul este antiparlamentar şi numai pentrucă acceptă să fie, cum afirmă Degrelle, o „revoluţie pacică" s'a prezentat în faţa urnelor. Când majoritatea parlamentară îi va aparţine, circul democraţiei belgiene va pieri:

„Ar fi trebuit să nu asişti la nici o şedinţă parlamentară pentru ca să-ţi închipui că se mai poate salva muribundul acesta incurabil, ros până în măduva oaselor de o boală ruşinoasă!

„Nu! Regimul — e vorba de viaţa neamului — trebue să piară. Şi să piară cât mai repede posibil. Cu cât va dispare mai iute cu atât va fi mai bine.

„Deputaţii cinstiţi nu pot îndeplini de acum înainte decât rolul de groparі".

Rexismul este o mişcare de masse, o mişcare legală — şi cei ce îl deosebeşte fundamental de hitlerism şi fascism, fără parade militare şi fără miliţii.

Rexismul este antidemocrat, în cel mai deplin înţeles al cuvântului.

„Noi nu credem în egalitatea oamenilor, dar credem în merit", este formula care va promova, în noua ordine rexistă, elitele. Pentrucă opera de primenire socială propovăduită de Degrelle, nu poate fi concepută fără ca elitele să ia o parte activă, înţelegând prin elite nu o singură categorie a activităţii omeneşti, cea favorizată până acuma, elita burgheziei, ci şi elitele muncitoreşti.

Rexismul este antiliberal pentrucă liberalismul a divizat clasele sociale şi a favorizat luptele intestine ale acestor clase şi pentrucă „liberalismul înseamnă a abandona fără protecţie, libertatea şi drepturile celor slabi în demânările necinstiţilor şi celor puternici".

Rexismul este pentru monarhia autoritară, simbol concretizând forţele cele mai generoase ale poporului şi pentru protejarea şi cinstirea familiei, funcţia cea mai esenţială a Statului.

Un succes important al mişcării rexiste, succes care trebuia subliniat, este acordul încheiat între flamanzi şi Valloni. Şi este cu atât mai mare meritul lui Degrelle cu cât flamanzii, fiind în număr mai mare decât Valonii, mişcarea separatistă pornită de primii luase în ultimul timp o nebănuită amploare, ameninţând unitatea Belgiei. Naţionaliştii flamanzi au recunoscut prin acest acord imperioasa necesitate a cimentării unităţii statului belgian şi menţinerea monarchiei, două puncte capitale.

Un singur punct vreau să mai accentuez.

Degrelle n'are decât 30 de ani. Toţi cei cari s'au raliat în jurul său din primul moment, au fost tineri în jurul acestei vârste. Samsarii trusturilor politice şi îmbătrâniţii compromisurilor de club i-au tratat, dispreţuitori, drept „lès gamins du Rex".

„Les gamins" şi-au văzut temeinic de lucru şi limpezimea ideologiei şi entuziasmului lor nu s'a turburat prin cine ştie ce împerechere monstruoasă de „experimentaţi" în rele. Iar adeziunile oamenilor în vârstă, suflete fără pată, sunt de o totală supunere şi admiraţie pentru conducătorul lor. Cazul profesorului universitar de Fraipont, un cunoscut paleograf, e concludent.

Această tinereţe cu risipirea ei de entuziasm a aprins, dela un cap la celălalt al Belgiei, un rug uriaş al credinţei în biruinţa binelui, rug la para căruia ard toate murdăriile politicastre şi limbile lui de foc joacă în litere vesele crezul tineretului belgian: „Rex Vaincra".

E. D. Boroianu

FOTOGRAFIA Nr. 1

Congresul lojilor masonice zise „naționale" din centrul și sud-estul Europei ținut la București în localul „Marei loji naționale".

După cum se vede, „naționaliștii și creștinii" din strada Câmpineanu 45 se simt foarte bine în compania jidanilor. Și sunt — slavă marelui Arhitect! — destui jidani.

Cerem scuze domnilor masoni neidentificați, dar, dacă nu le putem publica acum numele, e și din vina lor: s'au speriat ca liliecii de lumina magneziului și au mișcat!

1. Av. I. I. C. Măciuceanu (speculantul oltenilor);
2. av. Antonescu;
3. delegat polon.;
4. delegat polon;
5. g-ral Moșoiu Tr. (†);
6. Zamfir Arbore (†);

Intre Moșoiu și Arbore — fără număr — colonel în rezervă Victor Radovici;

7. Narodunghian (33);
8. Delegat al masonilor italieni exilați;
9. Van der Golls (inspector american);
10. (delegat polon);
11. Jean Pangal;
12. delegat cehoslovac;
13. delegat austriac;
14. Schrager (jidan);
15. Țaga;
16. Erast Peretz (fost șef de cabinet al lui Pangal);
17. Dr. Novac;
18. Deciu (†) mare proprietar, Galați;
19. Av. V. Apăteanu (vaidist);
20. col. rezervă Ulic;
21. Sc. Băluță aventurier;
23. Niculescu Bazar, fost casier la „Agricola";
24. Un judecător dela tribunalul Ilfov;
25. Un jidan;
26. Comandor Boțan (funcționar la ministerul de industrie fruntaș al organizației U.N.A.L.);
27. delegat turc;
28. g-ral Pangrati (†) fost șef al justiției militare;
29. Leon (†) jidan;
30 Kauli jidan;
31. col. rezervă Maltopol;
34. Iosif Iosif (jidan dela librăria „Socec");
36. Un jidan;
38. Vl. Boteanu (funcționar la Siguranța generală a Statului);
39. Un comerciant jidan;
41. Risenfeld (jidan);
42. Dr. Smutny (fost funcționar la legația polonă);
44. V. Boncescu consilier de presă în America;
45. ing. Bellu;
47. Almuli (jidan).

Inima noastră din basm

Altădată, după ce țăranii isprăveau muncile, când cerul devenea turbure și serile se făceau lungi, căutau în sărăcia lor, pe lângă alte bucurii, și'un dram de poezie. Și-l găseau la șezătorile surori, unde s'a tors veacuri de-arândul firul de aur al literaturii crescute din inima poporului.

Pe-atunci, părinții nostri vremuiau în văile cu minuni, după cum le șoptea sufletul lor. Nu-i căuta nimeni să-i scoată din minți, ori să-i îmbete cu vorbe de ocară. Aveau o lume a lor de bucurii și întristări, o lume pe care numai ei erau stăpâni, — sufletul lor cât orizontul țării, curat și 'nvestmântat în premeneală nouă.

Eroii se iscau din legendă, trăiau în ei și se eternizau în cântece și balade. Fiecare venea cu o strălucire de mit, și rămânea pentru ceasurile de încântare ale țăranu'ui.

Ceeace nu izbutiseră să facă boerii, — petrecerea aceasta cu desăvârșire aristocrată, — isbutiseră feții pământului nostru, analfabeți și săraci.

In basme și-au pus toată organizarea vieții lor sufletești, toate urcușurile și coborâșurile cu adâncă pasiune de urmărire a binelui. Dar ceeace e cu deosebire mișcător, e cultul dovedit pentru eroii creiatori de fapte măreți. Vedeți, nevoile și marile aspirații impuneau închegarea unor forțe uriașe, în care să-și lase nădejdile de mai bine. Țăranii noștri, dotați cu un bun simț care ar putea deveni fundamentul unei estetici, au știut să-și născocească eroii pe măsura credinții lor. Și-au plecat cu ei la lupte, au ascultat poruncile Feților-Frumoși, au trăit cu ei și'n adorația lor, până au început să se precizeze și în viața reală cu această legătură de suflet. Da, în lumea de închipuiri care de altfel era o proiecție a vieții adevărate, au trăit străbunii cu așteptări mângâietoare.

Ei aveau educația basmului. Ce mare lucru însemnează aceasta. Să trăești în vis pentru a modela viața!

In somnul durerii de demult, trăiau cu viziunea unei mari biruințe și așteptau crăpatul zorilor. Aceasta le era pedagogia după care se nășteau și urcau amarul zilelor.

De-ar fi rămas numai pe plan spiritual și numai în ceasurile de visare în fața focului din vatră, poezia de interior a țăranului nostru nu l-ar fi dezamăgit niciodată. Ea s'ar urzi și azi din vibrările lui și basmul s'ar toarce mereu că-i prea frumos.

Și n'ar fi fost decât bine!

Dar vedeți, ei au mutat basmul în viață și viața în basm. Au așteptat să crape zorile și ele n'au crăpat nici odată. Peste sufletul hrănit de așteptarea lui Făt-Frumos, au dat năvală smeii. Și ei au crezut că sunt eroii care trebuiau să vină. Au căzut în brațele lor și i-au slujit cu credință.

De-aici adevărul dureros că Românul trăește epocile de înșelare cu încântarea ce i-o dă predispoziția spiritului său metafizic. Străin de formele subtile ale înșelătoriei, el crede în sferele albastre și din nimbul lor face aureolă celui ce-l răpune.

Nu cunosc alt popor mai încrezător și mai expus la poftele aventurierilor. Inlăuntrul lui s'a cimentat logica binelui atât de frumos închegată pe cărări de basm, făcându-l să refuze a crede că mai există și alta împotriva căreia ar trebui să-și oțelească pumnii.

Iată, acum în serile de toamnă nu se mai deapănă firul din poveste de către un mucalit, în jurul căruia alții să stea grămadă. Acum, în inima țăranului se furișează agentul electoral, trimisul Smeului, cu viclesuguri și ochiri drăcești, să-i spună că s'au împlinit așteptările. Și satele încep să fiarbă că e fiorul basmului în inima lor.

Hai! votul universal, cu roata noroculuĭ, cu bătălii și 'nmormântări, cu sânge de frate răpus, hai! c'o să vină eroul s'o să mergem, băeți, la Ileana Cosânzeana. O să facem și cununia, adică vom pecetlui fericirea ca să rămână așa de-apururi!...

S'a schimbat ceva din sufletul satelor. Inainte făurea basmul și-l trăiau la vatră, azi basmul se degradează pe ulițele țării, pe unde răsună chemarea demagogului.

Doctorul Lupu, călare pe-o coadă de mătură, străbate văzduhurile în goană nebună și chiamă și urlă și bate darabana pentru o nouă Cosânzeană, căreia îi zice Ana Pauker. Face farmece și umblă cu obrocul pe la nasul țăranilor să le ia mințile și să-i ducă undeva, unde ostirile păgâne au nevoe de sângele lor. S'a cest „Făt-Frumos" căptușit cu rachiuri, nu e sinvur. De el se ține un infern întreg de javre fioroase, fiindcă e năprasnic... și știe să facă vrăji.

Acum încep să piardă drumurile odată cu zilele toamnei. Și neamul care a trăit în basm, porneste cu legătura la ochi, undeva, unde l-or duce cu râs și batjocură, voile vrăsmașului.

Cine știe ce va mai fi!...

Cine știe de n'o mai veni vre-odată eroul cel adevărat, pe care l-au așteptat atâtea inimi și l-au chemat atâtea buze pârjolite în focul desnădejdii!...

Cine știe, cine știe!...

Pan. M. Vizirescu

DESTIN FUNEST

Poate fi vorba de norocul ori nenorocul unui popor? Intr'o anumită măsură — cred că da. E drept că definițiile metafizice ale norocului au în vedere de obiceiu insul. Tot astfel și în ce privește nenorocul. Deasemeni, în plăsmuirile artistice — fie poporane, fie culte — prezența sau lipsa norocului fericește ori nefericește iarăși insul. Rareori apare colectivul. Explicația ar veni de-acolo că, în cazul definițiilor metafizice, insul este cerut de considerațiuni abstracte, iar în cel al creațiilor artistice de frământările lirice, caracteristice atât prezenței cât și lipsii norocului: când îl ai, fericirea este întâiu de toate a ta; când îți lipsește, sufletul tău — și nu al altuia — se mistue de drame interioare... Mai frecventă e lipsa de noroc (vă amintiți? — chiar Luceafărul lui Eminescu cere într'un timp lui Dumnezeu să-i ia al „nemuririi nimb" și să-i dea în schimb... norocul pământesc!). Că metafizicienii definesc norocul ori nenorocul — având în vedere mai mult insul — nu comit cine știe ce mari greșeli... Nu numai insul, ci și colectivul își are soarta sa. Mai exact, nu numai omul (luat aparte), că și popoarele au predestinația lor. Același principiu absolut, ori aceeași ființă divină — ce stă la baza universului — trebue să ia parte și la nașterea popoarelor. Un Dumnezeu unic trebue să fie creatorul lumii, și nu mai mulți... Hazardul, imprevizibilul — câteodată atât de hotăritori în viața insului ori a popoarelor — fără îndoială ca-și au punctul de plecare în misterul aceluiași principiu divin. Ploaia căzută în dimineața luptei fatale dela Waterloo, ceața ce-a'mpânzit apoi punctele strategice ale câmpului de luptă, întârzierea de câteva ore a atacului — toate au înlesnit adversarilor să înfrângă pe marele și până atunci invicibilul Napoleon. Căderea ploii, lăsarea ceții ce-avea să întunece vederea Vulturului — au fost suficiente: steaua lui Napoleon s'a stins, Franța a fost învinsă — și odată cu ele istoria Europei și-a luat alt curs. Victor Hugo are — în „Mizerabilii" — pagini de o neîntâlnită frumusețe și înțelegere la adresa lui Napoleon, nimeni poate n'a scris despre el cu atâta căldură, pătrundere și intenție ca Hugo. Nu numai romancier, dar și istoric — Hugo crede că înfrângerea dela Waterloo s'ar datori în întregime întâmplărilor de mai sus, și, fără ele, Impăratul ar fi învins la sigur. Alta ar fi fost soarta Europei... superioară celei ce-a urmat... Acestea — la urma urmei — sunt simple supoziții. Sigur este însă că norocul — ce numai la Moscova nu-i prea surâsese, încolo pretutindeni l-a avut — l-a părăsit complectamente la Waterloo pe Napoleon. Altă dată, totul îi fusese favorabil. De data asta nimic. Din moment ce lucrurile s'au întâmplat întocmai, suntem nevoiți să credem că au fost sortite să se desfășoare astfel. De când?.. Poate din începuturile începuturilor... Norocul, hazardul, imprevizibilul l-au însoțit rând pe rând pe Napoleon, repurtând peste veacuri gloria Franței, pentruca, în cele din urmă, să-l părăsească pe el definitiv, iar pe țara sa — temporar numai...

Așa dar, și popoarele au noroc ori nenoroc. Românii l-au avut și pe unul și pe altul. In ce măsură — nu e momentul să spunem. Deocamdată, câteva nume, apoi câteva considerații. Le dăm, nu din domeniul înfăptuirilor istorice ci din al înfăptuirilor literare. Păstrăm ordinea cronologică. Dimitrie Cantemir, Vasile Cârlova, Nicolae Bălcescu, Mihail Eminescu, Vasile Conta, și mai aproape de noi, Vasile Pârvan... Cine sunt și ce însemnătate au în spiritualitatea românească? Cantemir: mare istoric al neamului său și-al altor neamuri, geograf, folklorist (cel dintâi la noi — în „Descriptio Moldaviae"), poet satiric, autor al unui tratat de metafizică, poliglot, membru al unei vestite Academii, ducând faima țărișoarei lui peste hotare și mai departe, printre prinți, printre poeți și filosofi... Cârlova: cel dintâi poet modern la noi, în scrisul căruia răsună armonia lui Eminescu, cu care are afinități nu numai de formă dar și de temă....; — cel mai mare dintre începuturi, dar și cu însemnătate printre cei de mai târziu. Bălcescu: alt istoric, strângând, sub paza morții, actele în care era scrisă gloria strămoșilor săi, pentru a clădi din ele celebra sa Istorie.... Eminescu: vârf al spiritualității românești. Apoi Conta, cu întâia încercare de filosofie și Vasile Pârvan: istoric, gânditor și artist al cuvântului... Toți mari, dar pe de-asupra tuturor a fâlfâit prematur aripa morții: Cantemir — stins la 49 de ani: Cârlova nici nu intrase bine în viață: la 21 de ani; Bălcescu, după ce se luptase timp de un deceniu cu spectrul morții, s'a sfârșit la simbolica vârstă de 33 ani...; Eminescu înebunește intr'a treizeci și una primăvară a vieții sale și se sbate apoi 8 ani în chinurile nebuniei, ne mai crezând nimic de valoare...; — moare într'o dimineață de Iunie: anii lui se făcuseră de toți 39!... După câte ne mai amintim, Vasile Conta a murit la aceeași vârstă: în fotoliu, cu capul și coatele vârâte în filele unei cărți, care trata tocmai despre nemiloasa oftică ce-i rosese pieptul... Undeva, pe-aproape de Academie, pe-o stradă din București, Vasile Pârvan s'a stins în camera în care concepuse, lucrase și terminase (abia de un an) Getica sa; zilele lui făceau la un loc 47 de ani... Toți au murit de vreme: la 21, la 33, la 39, la 47 ori la 49 de ani!.... Fiecare ar fi fost și mai mare, dacă... Simple supoziții?.... Probabil. Nimeni nu poate nega însă că, de-ar fi trăit, activitatea literară a lui Cârlova nu s'ar fi extins și dincolo de cele șase poezii ce ne-a lăsat ori că Bălcescu n'ar mai fi scris încă și alte opere de valoare... Ce-ar fi devenit Eminescu? Oricât de ridicol ar fi să te pierzi în supoziții de felul celor de față, mintea ne stă în loc când ne gândim până la ce înălțimi s'ar fi ridicat Eminescu dacă ar fi trăit.... Ce proză senină ar fi dat la bătrânețe și ce frumuseți de limbă ar fi îmbrăcat o astfel de proză! Da, dacă n'ar fi fost să isbucnească nebunia, întunecându-i mintea... N'a fost să fie așa; realitatea a fost alta.... Dar tocmai că s'a întâmplat altfel, tocmai într'asta constă nenorocul nostru. Tot ce am avut mai de valoare a pierit prematur: mort Cârlova, mort Bălcescu, mort Eminescu, mort Pârvan... In afara lor, doar câțiva au atins o vârstă mai înaintată: Alecsandri, Hajdeu, Coșbuc... Se va zice că și în literatura altor popoare există cazuri similare celor dintâi. La 39 de ani moare Leopardi, la 46 Schiller, de timpuriu înebunește Nietzsche... Dante însă a murit aproximativ de 60 de ani, iar la germani — Goethe a atins rara vârstă de 83 de ani... Și Dante și Goethe sunt cei mai mari — fiecare în literatura neamului său. De-ar fi înebunit la 31 de ani ca Eminescu, Goethe ar fi azi abia un scriitoraș... De-ar fi trăit cât Goethe, Eminescu ar fi azi colosal de mare...

Vor mai fi fiind și alții lipsiți de noroc. Deasupra Românilor a fâlfâit prea des aripile nenorocului. Prea s'au stins de timpuriu cei cu chemare: prea de multe ori s'a rânjit moartea la cei aleși... Unul singur de-ar fi trăit mai mult.

Să fim poporul cel mai lipsit de noroc? Ar fi prea tragic... Am vrut să aștern numai niște simple constatări... Din ele oricine poate vedea că nenorocul s'a rostit prea mult asupra noastră. Un destin funest a făcut ca reprezentanții de seamă ai spiritualității românești să se stingă prematur, fără să fi avut timpul necesar de a da tot ce ar fi putut da... E o pierdere inimaginabilă.

Popor fără de noroc? Nu știu. Poate nici nu este bine să ne punem astfel de întrebări. Până acum, pe cerul spiritualității românești, a fâlfâit nenorocul cu aripi de moarte.

Ca și oamenii — popoarele sunt conduse de noroc; e funest destinul celor ce nu-l au...

Vladimir Dogaru

ELOGIU CELOR MULȚI

O poveste bătrână, atât de bătrână încât nici nu se mai știe decând, spune că într'un colț ascuns de spațiu, pe o stâncă de soare oprită din primul ceas al creației, stătea un rege tot atât de bătrân, și 'n ochi cu fulgere. Cei cari au venit mai târziu pe lume au spus că bătrânul rege este regele fericirii. Și poate că n'au greșit.

Dar nu știu dece destinul se joacă de multeori cu viața, și nu arareori cu omul.

Și odată regele fericirii a fost învins de o furtună sufletească; un fel de învingere metafizică. Și stânca de soare a ieșit atunci din originara ei oprire intrând în mers. Un mers trist, identic cu o rătăcire tristă. De atunci bătrânul rege a încetat de-a mai fi fericit. In sufletul lui se încorda o mare incertitudine, și cu putere de catastrofă o sete de mister. Peste fericirea lui, din întunecimi de suflet, s'a abătut dorul de enigmă, pe drumuri de venin. S'a rupt din fericire pentru secretul zeilor; trist, s'a retras din imobilitatea primului ceas.

Mergând prin spații, și în spații erau cutremure, căci în mers, stânca lui de soare spărgea simetriile, și în suflet lăsa răni de incertitudine. Mergea nesigur să afle întruparea creerului, bătrânul și aburitul demon. Dar demonul creerului era departe, într'un punct negru din marginea universului, și nu se vedea niciodată. Doar murmurul lui se dărâma sumbru și etern peste toate locurile și înfiorător de nemilos rupea armoniile.

Bătrânul rege a ieșit din fericirea intuiției, și cu toată stânca lui de soare merge acum spre fericirea prin rațiune.

Și după nu știu câte miliarde de ani, regele ruinat de nefericire s'a întâlnit cu demonul creer. Și i-a cerut lui noua fericire. Demonul era în punctul de existență, dar punctul lui de existență e un atom de întuneric, unde nimic nu se vede și unde nimic nu-i posibil să se vadă. Căci dacă prin imposibil s'ar proecta acolo un câmp de raze, atunci esența întunericului n'ar mai fi și undeva mai departe ar creste alt atom de întuneric. Acolo era bătrânul rege cu nevăzutul demon. Si în punctul lor de întunerec ei nu se vedeau. Regele doar se simțea că există, și vorbind cu demonul, vorbea cu atomul, cu ultimul lui atom de existență. Căci atunci el rătăcise în el, în universul lui de rațiune.

Dar demonul a râs de nefericirea celuia care umblă după imposibil. Căci a căuta să prinzi esența lucrurilor și misterul este identic egal cu a căuta să fii altceva decât ceiace ești. Adică înseamnă a ieși din limitele tale de existență. Dar niciodată un lucru nu poate fi altfel de cum este. Cu alte cuvinte, niciodată un lucru nu poate ieși din potențialul ființii lui. Din primul ceas al facerii așa a fost să fie. E un crunt ordin ceresc acesta, și de câte ori vrem să ieșim din zidurile lui, de atâtea ori rătăcim trist.

Și omenirea suferă deseori melancolicul episod al regelui de demult.

In omenire, precum și în univers, lucrurile au marginile lor de realizare. Adică se întâmplă așa cum arată liniile lor din naștere. Dar nu întotdeauna. Căci de multe ori, ele merg altfel de cum le-a fost scris să meargă. In istoria întâmplărilor omenești, și mai ales în cele omenești, sunt multe abateri. Desigur nu de lungă durată, dar totuși sunt. Și abaterile acestea credem că sunt numai consecințele unor intervenții. Nu a unor intervenții întâmplătoare, ci a unor intervenții brutal voite. Din când în când, unii oameni nu se mulțumesc cu o stare de fapte, și atunci ei vreau să facă altfel. Schimbă configurația lucrurilor. Sau mai exact, vreau numai să o schimbe, căci în lume totul merge după un stil al providenței. Un stil etic coborît pe drumuri harice. Și nimeni n'a putut vreodată să spargă definitiv arhitectura acestui stil.

Dar omul e deseori arogant și de esența lui e lipit ceva din esența satanică. El vrea de multe ori să conducă lucrurile, și se definește recalcitrant armoniei etice. Aci ne gândim numai la om ca structură individuală, căci pornirea omenirii întregi parcă este alta. Când omul nu-i mulțumit cu o stare dată de lucruri, atunci face o intervenție, un efort, și strică ceva din simetria firii. Prin considerația asta vizăm numai oamenii eroi, sau cel puțin, oamenii de gândire eroică. Căci deobiceiu numai ei nu se mulțumesc cu anumite stări date și deobiceiu numai ei se pot răzvrăti. Cei mici au numai puterea atomului de pulbere care merge fără sens. Și dacă în lume n'ar fi decât ei, pulbere, atunci toată istoria omenirii ar merge numai pe liniile transcendentului. Ar merge așa cum este scris să meargă. Dar omenirea numără și stânci în pulbere. Și aceste stânci sucesc de multe ori istoria. Oamenii aceștia tari au dus nu arareori masa de pulbere prin locuri prea înguste, și atunci lumea a trăit trist. S'a întâmplat însă și faptul invers că atari oameni au salvat masa de pulbere.

Dar totuși categoria oamenilor tari, și aci s'a rcrede că intră toți intelectualii, este o categorie destul de subtilă și destul de curioasă. Dar este o categorie neliniștită și niciodată fixă. Un stat așezat numai pe această elită ar fi un stat slab construit și nedurabil. Statul se construește pe pulberea omogenă și organizată, pe numărul împletit al maselor. Căci masele aruncă rădăcini adânci în sol, și se leagă strâns de eternitate. Deaceia nu este întâmplător că religiile sunt mai durabile decât formele de state. In religii se prind masele imobile, oamenii prinsi de eternitate, cu un fel de legături teandrice. Altfel este în formele de stat. Acolo conduc clasele intelectuale; oamenii zidiți în orgoliu și care judecă totul după dimensiunile orgoliului.

Dar anii trec, orgoliul trece și el, și vremurile cari au fost nu mai vin niciodată. Un timp scurs în istorie e un timp iremediabil pierdut. Deaceia greșelile istorice sunt greșeli cu preț de sânge. Nu mai trebue să credem în neserioși; ei au râs destul. Acum fiecare popor trebue să se închidă în limitele lui naturale, să se prindă de rădăcinile eternității. Dar pentru asta ne trebue un pogorâș spre propria noastră lume. Și pe drumul spre noi să se cânte imn sângelui, iar celor mulți, maselor organizate, elogiu.

Axente Sever Popovici

Steaua țării mele

Eu zic:

Nu mai am de împlinit nimic —
cu orice fac,
rămân străin și mic
și'n Țara mea tot mai sărac.

Tu zici:

Trăesc zadarnic într'o lume de pitici—
jertfele mele
nu au aprins încă o stea pe cerul
[Țării mele,
pe aici nimeni nu-i stăpân
și nici nu văd o faptă de român.
— Dar pe-a veacurilor cărăruie
steaua Țării mele suie, suie...

Valeriu Bora

CUM AM DEVENIT ANTISEMIT

Romancierul Marcel Jouhandeau a publicat în l'Action Francaise, numărul din 8 Octombrie a. c., un extrem de interesant articol din care dăm în traducere, pasagiile de mai jos":

„La 19 ani, când am părăsit provincia mea, habar aveam de ceeace însemna un evreu. De aproape treizeci de ani de când locuesc în Paris am avut relații cu mai mulți israeliți, de toate categoriile, și trebuie să mărturisesc că n'am întâlnit la ei decât simpatii și prieteni, o singură dată o dușmănie, fără rezultate de altfel, contra mea. Deci, nici din interes, nici din invidie, nici din vreo pică personală n'am ajuns să consider poporul jidovesc drept cel mai vătămător vrăsmaș al țării mele, ca vrăsmaș interior. Numai patriotismul meu singur, ori cât de cloroformizat era, fiind jignit deodată, m'a trezit.

Mă găsiam la niște prieteni, să tot fie doi ani, când văzui intrând un evreu. Nepoftit dealtfel, se ascundea la spatele unui invitat și pretindea că n'a venit decât să mă întâlnească pe mine, ca și când uitase că insultă îl svârlisem odinioară, când îmi propunea, spre 1926 sau 27, să-mi dedice o carte. Evreii au, însă, memoria scurtă.

D. Sachs mă acostează deci, mă lingușește — toți evreii excelează în lingușiri — și, grație acestui tertip, se înfige ca o căpușe. Puțin câte puțin se îndepărtează de mine și iată-l în primul plan dându-și poalele peste cap. Apoi, cu picioarele aruncate pe masă, povestește. Sachs are multe de spus, trăind din supralicitații și din scandaluri. Când Jean Cocteau se convertise, el fusese admis (ne întrebam însă în ce chip) în marele seminar Saint-Sulpice, de unde era dat afară imediat cu toate onorurile datorite virtuților sale. Plecase apoi în America unde zice-se ar fi devenit în acelaș timp și pastor protestant și multimilionar, înainte de a ni se întoarce, după krach, ruinat, cu pantalonii rupți și cu vestea bună pentru noi că Franța este exclusă din rândul națiunilor. Dar d. Sachs nu se mulțumea să reproducă numai părerile altora, el le aproba și adăuga, după obicelul său, această supra ofertă că, pentru el, care a citit și recitit istoria țării noastre, spre marele lui regret, zadarnic cauți să întâlnești un personaj simpatic, cel mai mic desinteres, un singur act de mărinimie, măcar o umbră a grandoarei. Fără îndoială, este Napoleon, singurul pe care-l admira, dar care din nenorocire, nu a fost francez.

Aș fi uitat această întâmplare dacă nu m'aș fi găsit, sunt cinci sau șase săptămâni, în calea unui tânăr francez (să fie și el ovrei?) și arătându-l pe d. Sachs care tocmai se apropia reaminteam cu desgust ce judecată îndrăznise să emită acest domn asupra istoriei noastre.

Tânărul Polles, fără să șovăie, imi răspunse că e mâhnit peste măsură că trebue să mă contrazică, dar el e de părerea d-lui Sachs — maestrul său probabil — că hăzenia istoriei Franței îi făcea să roșească, din această nefăcând excepție nici chiar Napoleon. In schimb, avea o admirație nemărginită pentru d. Sachs pentrucă d. Sachs locuia într'o barcă. „Pentru mine, îl răspunsei, d. Sachs ar putea locui chiar pe coloana Vendôme, că tot n'ar reuși să mă intereseze. Că o bucată de slănină, fie agățată în pivniță sau în podul casei mele, nu-mi reține atenția, bine înțeles afară de cazul când stricându-se îmi înpute casa și o svârl pe fereastră".

Totuș nu făceam caz de aceste două personagii, emoția mea fiind destul de mică, când trecându-mi prin minte să-mi arunc ochii, ultima lună, pe revista N.R.F., interesându-mă „La jeunesse d'un clerc", a jidovului Benda — care, deși se acuiază în fiecare zi sub același acoperământ cu cellalți doi de mai sus, nu-i căutși de puțin din aceeaș stofă. Or, păstrând proporțiile, sunt obligat să constat că d. Benda nu este chiar așa de departe pe cât s'ar crede de d. Sachs și am dedus că patriotismul jidovilor nu e numai ceva pe care nu te poți bizui dar ceva suspect. Pasagiile pe care le citez și le comentez succesiv o vor proba. D. Benda vorbește în primul rând de ascendenții săi:

„Și iată, scrie el, deodată încep să evoc, eu care nu mă gândisem nici odată la ei, pe părinții părinților mei și părinții acestora. Văd un șir nesfârșit de ovrei inteligenți, muncitori, ironici, prieteni ai științelor, în timp ce în jurul lor aproape totul clocea în superstiții" (Este vorba aici de bunicii noștri, francezi, și de religia lor și a noastră, pe care d. Benda își permite s'o disprețuiască și s'o umilească fără nici un înconjur. Să ne plecăm capetele).

D. Benda se întoarce încă odată, pentru a-i exalta în paguba străbunilor noștri, spre strămoșii săi „liberatorii umanității pe care se sprijină toate partidele progresului. „Intr'adevăr, conclude el, *mi-este rușine că m'am oprit atâta de târziu asupra lor pentru a mă simți atâta de mândru că descind dintr'o astfel de elită*".

Nimic în afară de aceasta. Elita, adică ei.

Mai departe, o confesiune mai importantă:

„*Patriotismul părinților mei va interesa pe istoric. El era, credă, patriotismul celei mai mari părți din jidovii francezi, aparținând epocii după 1870, poate chiar a acelora de astăzi. Părinții mei aveau pentru Franța un atașament profund, dar acest atașament era înainte de toate un atașament intelectual: el nu cuprindea câtuși de puțin elementul INSTINCTIV, TRUPESC, IRATIONAL*".

Iată o analiză foarte judicioasă a sentimentului patriotic și foarte instructivă pentru noi, pentrucă ne explică cu preciziune fragilitatea, inconsistența și inexistența iubirii evreului pentru patria sa adoptivă. Chiar din mărturia d-lui Benda, patriotismul jidovului va fi lipsit totdeauna, deci, de ceiace este esențial ori cărei iubiri, de acest element instinctiv, trupesc, irațional (ce este un atașament care nu interesează decât inteligența și nu inima?). Pentru acest lucru, de azi înainte, voi susține temeinic — că înseamnă să aduci o injurie gravă Franței și francezilor — să consideri un evreu, ori care ar fi, drept cetățean francez și că este una din cele mai profunde nesăbuințe ale revoluției franceze de a fi dat ovreilor drept de azil între noi.

D. Benta continuă:

„*Nici odată ei* (părinții mei) *nu mi-au cântat gloria lui du Guesclin, a lui Jean Bart sau chiar a lui Napoleon.* (A lui Saint-Louis și a Ioanei d'Arc nu era nici un pericol, vreau să spun, ar fi fost prea mare pericolul) *Șovinismul*, desăvârșește a-sa, (să traducem, patriotismul francezilor care nu sunt jidovi) *le părea bun numai pentru portari*.. (Portarii suntem noi). *Ceiace tatăl meu iubea cu adevărat din Franța, era civilizația francezâ* (civilizația, dar nu Franța în special) *era marea tradiție liberală, era revoluția*".

E de necrezut! Ceiace tatăl d-lui Benda iubea din toată Franța, era propriul său interes. Fără revoluție, evreii n'ar oprima astăzi Franța.

Pentrucă evreii ne oprimă, D. Benda vrea să ne explice cu candoarea sa obișnuită cum au ajuns la situația aceasta. Urmărindu-l pe d. Benda, îți vine să crezi că citești Protocoalele înțelepților din Sion. Minunăția este că pe când jidovii resping Protocoalele, dându-le drept apocrife, d. Benda semnează cartea sa: „*Pentru că statul modern ne deschidea TOATE porțile, noi trebuia să profităm de această posibilitate care ne era însfârșit oferită SA PROBAM CA NOI NU ERAM RASA INFERIOARA cum pretindeau detractorii noștri, ci din contră O RASA DE PRIM ORDIN prin puterea sa de muncă și aptitudini. Noi trebue să ne sbatem să obținem primele locuri. Burghezia ovreiască de odinioară dădea drept exemplu fiilor ei pe cei trei frați Reinach care câștigau toate premile la concursul general. Foarte naturală, această pregătire a evreilor dovedea cine sânt*". Ei au dovedit-o atât de bine că astăzi ocupă într'adevăr toate primele locuri. Marea finanță, industrie, comerțul, agricultura (traficul exercitat asupra cerealelor), gândirea franceză, Sorbona, toate Academiile le aparțin și d. L. B. cu întreaga șleahtă jidovească e la putere. D. B. este adevăratul succesor al lui Ludovic XVI. Iată ce a realizat revoluția pentru Israel. Ea l-a făcut rege al Franței. Și când Israel e rege...

Dar jidovii nu se mulțumesc să ne oprime, ci ne și urăsc. Aduc mereu mărturia d-lui Benda (N.R.F. Septembrie 1936, pag. 448). „*Foarte atașați Franței, părinții mei știau bine că stabilirea lor în această țară nu se ridica mai departe de trei sau patru generații și n'ar fi admis niciodată COMICUL SA CEARA PENTRU EI CA APARTIN TRADITIEI FRANCEZE Eu am învățat să respect virtuțile umane numai în ceiace au ele universal și superior accidentelor timpului și locului*".

Până aici totul este plauzibil. Este numai puțin surprins de atâta simplitate și gafe adunate dealungul căror se vede limpede urzeala pe care coreligionarii d-lui Benda se străduesc cu mare grijă s'o ascundă. Dar unde d. Benda se demască ceva mai mult, ceva mai de vreme, și devine deodată intolerabil, este după ce ne dă în grije „*cultul său pentru valorile stăpânind eternul*" și când ne exprimă „*ura sa pentru cei ce nu se desocupă decât în fața valorilor stăpânind istoricul*". Auziți? Nimic mai mult decât ura sa, ura acestui mititel clovn semit! Și cred că știți împotriva cui este îndreptată această ură? Impotriva voastră, a mea, a noastră a tuturor care avem tradiții și forța de a le iubi și respecta.

Marcel Jouhandeau

O convorbire cu Charles Maurras

Porcăria s'a consumat. Charles Maurras, genlu politic aparținând întregei umanități, a fost arestat și încarcerat ca orice rău-făcător. Este răsplata pe care democrația o plătește salvatorului patriei franceze.

Dăm mai jos în traducere o convorbire pe care avocatul Georges Calzant a avut-o cu Maurras, în „palatul" Santé, oferit de un regim sectar.

Ch. Maurras povestește:

— *Am plecat din strada Bourgogne după ce am primit scrisoarea dv., în care îmi spuneați că procesul meu era în deliberare.*

M'am dus, aproximativ la cinci și un sfert să iau prânzul sau să cinez.

La ieșire, arestarea.

De abia avui timpul să strig bătaiului: telefonează la „Acțiunea franceză"!

I-am spus comisarului: Dar permiteți-mi să trec pe acasă să-mi instiințez portarul. Răspunsul fu: Ordinele mele sunt formale, trebue să vă conduc direct la închisoare.

Replică: Dar stau la doi pași.

Răspuns: Nu ştiu.

Mi-a venit atunci ideia să spun că pentru a-mi petrece noaptea în „La Santé", aveam nevoie de rufărie și că valiza mea era gata. Dar n'am spus. N'am spus câtuși de puțin. Am găsit preferabil să spun: Nu pretind nimic.

Și, cum comisarul se scuza încă, i-am răspuns că el, n'are nici o vină personală în toată această afacere, că el nu era decât o rotiță a sistemului și că nu-l încriminez câtuși de puțin.

— *Vă așteptați? îmi spus el;*

— *Da, Dar eu ignoram hotărârea.*

— *Advocații dv. nu v'au comunicat-o?*

— *Ei nu mai puteau. Plecasem prea devreme.*

Charles Maurras continuă surâzând:

— *La închisoare totul a fost perfect.*

Mi s'au luat amprentele, ceiace mi-a permis să-mi înalț încă odată gândul în memoria genialului inventator al autropometriei, d. Alphonse Bertillon.

Am fost prevenit imediat că regimul meu va fi al deținuților politici. Voi putea citi ziare și primi vizitatori a căror listă va trebui să înfocmesc dinainte: 25 de nume.

Polițiștii fuseseră mai politicoși decât administrația penitenciară. M'au adus așa de repede la închisoare încât celula mea nu era încă pregătită și a trebuit să aștept câtăva vreme într'o cameră alăturată.

Maestrul și prietenul nostru adaugă mai grav:

— *Sunt patruzeci de ani de când am început să-mi definesc gândirea în vederea unei acțiuni, iar în Trei idei politice: Chateaubriand, Michelet, Sainte-Beuve, spuneam în prefață, cu toată puterea cuvântului, că mă „preocupam să am dreptate".*

Pot spune astăzi din închisoarea Santé:

— *Am avut dreptate de a lupta pentru a feri Franța de războiu.*

— *Am avut dreptate de a folosit pentru aceasta singurul argument care putea fi eficace: amenințarea.*

— *Cu toate că această amenințare a fost teribilă, am avut dreptate că am folosit-o, deoarece a reușit.*

— *Și cu toată străsnicia acestei amenințări, cum nicio lovitură nu a fost dată, nicio picătură de sânge risipită, am încă dreptatea de a prevedea că prietenii noștri cei mai tineri și cei mai viteji vor avea destul simț politic pentru a-mi înțelege gândurile așa cum trebue.*

Această siguranță în a avea dreptate are darul de a înspăimânta cucoanele. Nădăjduesc că mă vor ți iertat, de data asta, pentrucă în două rânduri gândul meu a avut fericita urmare de a le scăpa fiii, frații, părinții și bărbații de focul războiului.

Așezați deci într'una din talerele balanței toate binefacerile păcii salvate și în celălalt cele unsprezece luni de închisoare: cred că nici un suflet drept nu va ezita să spună odată cu mine că totul e într'adevăr pentru nimic, calculat.

Cu atât mai mult cu cât pe deasupra, păstrez plăcerea de a-mi spune că stăruința mea într'o avea dreptate n'a fost mai desamăgită decât în alte dăți!

EXISTA UN ADEVAR POLITIC.

Note, polemici, înfierări

Şarlatanii naţionalismului

In vara anului 1935, fiind primit a doua oară de d. Mussolini şi expunându-i situaţia politică din România şi perspectivele tânărului curent naţionalist, Ducele a formulat această întrebare :

— Dar dacă bătrânii şarlatani democraţi, văzând cum creşte noul curent, îi simulează idealurile pentru a confisca naţionalismul în profitul lor?

M'am gândit atunci oclipă la politicianii din România şi, cum îi ştiam fanatici democraţi, n'am bănuit nici măcar pe d. Al. Vaida în postură naţionalistă. Şi-am răspuns:

— Nu cred. Sunt prea angajaţi pe linia lor.

— „Pentru şarlatanii politici nimic nu e imposibil. Fiţi atenţi"! m'a sfătuit marele om.

N'aş fi divulgat niciodată acest fragment de convorbire dacă obiecţia Ducelui nu s'ar fi adeverit din nenorocire atât de repede. Simulacrul naţionalist al d-lui Al. Vaida azi e limpede pentru mulţi, iar mâine toţi vor deschide ochii şi vor vedea că n'a fost decât o tentativă de-a capta valurile tendinţei de regenerare în mlaştinile iudeo - democraţiei. Experienta, pe care am făcut-o personal în partidul naţional-creştin, m'a dus peste un an de zile la aceiaşi convingere. Culmea şarlatanismului politic a atins-o însă partidul naţional-ţărănesc strigând la Arenele Romane : România a Românilor ! In forme mai făţişe sau mai învăluite, iudeodemocraţia şi-a întins mrejele pentru a pescui naţionalismul în profitul ei.

Cine dintre noi n'ar fi fericit să-i vedem pe bătrâni convertiţi şi angajaţi, voluntarii venerabili, în frontul mântuirii româneşti?

Naţionalismul e doar formula generoasă a solidarităţii etnice! Principiul lui nu e acela al societăţilor pe acţiuni demagogice, cum sunt partidele democratice, pentru a lua în exploatare bunurile României. Principiul lui e sacrificiul în favoarea celor mulţi. Şi dacă pentru democraţie a devenit normal egoismul beneficiilor, care face ca un partid democrat să lupte contra altui partid democrat, pentru naţionalism ar fi cu totul anormal egoismul sacrificiului, care să refuze altora bucuria de a se jertfi pentru patrie! Mai multe partide cu adevărat naţionaliste, adică întemeiate pe voinţa de sacrificiu, luptând totuş unele împotriva altora, iată un spectacol care ar atinge culmea ridicolului. Ar suna în felul următor: „Nu-ţi permit să te sacrifici tu. E dreptul meu de sacrificiu!"

Şi totuşi, spectacolul naţionalismului simulant nu e altul decât acesta. Apariţia d-lui Al. Vaida a fost însoţită de şoapta imensă: Vine curând la putere! Cel dintâiu care a crezut-o cu toată seriozitatea a fost d. Octavian Goga. In scurt timp l-a convins şi pe bătrânul A. C. Cuza. Şi amândoi au implorat timp de un an şi jumătate pe d. Vaida: „Ia-ne şi pe noi, să ne sacrificăm împreună!" Preşedintele „Frontului Românesc" însă, sigur de ceeace ştie numai dânsul şi având alături destui experţi în arta sacrificiului, i-a refuzat statornic şi categoric: Domnilor, e destul că mă sacrific eu cu ai mei. Nu e nevoie să vă iau şi pe dvs. părtaşi la sacrificiu!

Astfel vom avea, de acum încolo, două partide adversare luptând unul împotriva altuia şi amândouă pentru naţionalism. Vom avea şi pe al treilea, dacă d. Ion Mihalache va continua să strige împreună cu d. Max Ausschnitt: România a Românilor! Şi vom avea şi pe- al patrulea, fiindcă liberalii, odată retraşi dela guvern, nu se vor lăsa mai prejos de ceilalţi naţionalişti.

Astfel o nouă şi vastă înşelăciune se organizează pe spatele acestuti neam nenorocos. Vechiul politicianism, care stăpâneşte magistral arta de a specula nădejdile mulţimii şi de a le converti în buzunarul unei plutocraţii autohtone complice permanentă cu iudeocraţia internaţională, transformă naţionalismul în oportunism şi-l îmbracă asemenea unei haine cerute de moda politică a vremii, dar se văd sub haina nouă se văd vechile burţi gogonate ca vacile grase ale regimului democratic.

Cine poată să creadă că oamenii între 60—80 de ani, cari şi-au bătut joc de marea victorie a tuturor românilor, transformând-o rând pe rând în moşie arendată partidelor, s'au convertit peste noapte în eroi? Cine poate să creadă că oamenii pentru cari a guverna însemnează, a profita, vor să devină cu tot dinadinsul slugi ale neamului pe care l-au prădat? Cine poate să creadă în naţionalismul călăilor cari timp de două decenii, au căutat, prin schingiuiri şi puşcării, să suprime această mişcare? Au ei forţa morală să şteargă regimul jafului? Cu alte cuvinte, să se suprime pe ei înşişi? Au ei libertatea să ia măsuri împotriva cotropirii străine când, prin afacerile monstruoase pe care le-au săvârşit, atât străinii din ţară cât şi cei din afară îi au în mână prizonieri până într'al noulea neam?

Sub pretextul primejdiei bolşevice, nă se obiectează că suntem nedrepţi şi zădărnicim alcătuirea frontului naţional unanim. Dar nici un om din această ţară n'a pus atâta pasiune şi atâta încăpăţânare pentru a realiza un asemenea front până când am văzut că nu e vorba de nici un front, ci de o înverşunată concurenţă între bandiţi cari, pentru a se menţine în ordinea jafului au nevoie azi de poleială naţionalistă! Groaznica primejdie a bolşevismului va deveni o realitate când şarlatanii democraţiei vor guverna sub firmă naţionalistă, ucigând această idee şi această ultimă nădejde românească. Programul lor acesta e: compromiterea cât mai repede a mişcării naţionaliste pentru a-şi salva regimul iudeo-democratic, ale cărui slugi adevărate sunt.

In rezumat:

Şarlatanii democraţiei au căutat prin toate mijloacele să sugrume mişcarea naţionalistă.

Când au văzut totuşi, că peste orice violenţe şi calomnii, năvala spiritului nou se ridică mai puternică, au schimbat tactica. Ieri, călăii naţionalismului; azi simulanţii lui. Ieri, calomniatori ai spiritului nou; azi, admiratori şi exponenţi ai lui. Duşmani ai oricărei reînoiri morale în această ţară, nimic nu-i reţine dela nici un mijloc pentru a o sugruma. Din şarlatani ai democraţiei, au devenit şarlatani ai naţionalismului. Dar simularea de azi e mult mai primejdioasă decât prigoana de eri.

Asta s'o ştie orice naţionalist adevărat.

N. C.

Discursul Ducelui

D. Mussolini a ţinut la Milano un discurs care ne-a surprins şi care ne-a rănit.

Un an

La 14 Noembrie se împlineşte un an (unu ori o sută — Sfarmă Piatră?....) dela apariţia revistei noastre. Numărul viitor va fi consacrat acestui eveniment.

După treizeci de ani...

Am primit la redacţie gazeta „*Frăţia Creştină*" a d-lui avocat P. Donca Manea din Galaţi.

D. Donca Manea este unul dintre cei mai vechi naţionalişti din ţara aceasta. Fost membru al partidului „naţionalist-democrat" condus de d-nii N. Iorga şi A. C Cuza, fost preşedinte al L.A.N.C. Covurlui, d-sa avea după fuziunea dela 14 Iulie situaţia de vice-preşedinte al partidului naţional-creştin.

D. av. Donca Manea a fost însă înlăturat din organizaţia naţional-creştină.

D-sa publică în „Frăţia Creştină" o scrisoare patetică adresată d-lui prof. A. C. Cuza, arătând că după 30 de ani de luptă şi sacrificii, acum e dat afară ca indezirabil din propria lui organizaţie şi e bătut în plin congres sub privirile complice ale d-lui Gh. A. Cuza.

D. Donca Manea — să se consoleze! — nu este singurul dintre vechii luptători sacrificaţi. De curând a fost demis dela vicepreziden-ţia partidului naţional-creştin din Dolj un tot aşa de vrednic veteran cuzist, d. av. G. Mili Demetrescu, secretarul general al marelui congres naţionalist democratic din 1909.

Mai sunt prin urmare şi alţii în categoria sa...

Un roman cu subiect japonez

D. colonel Gh. Băgulescu, atasatul militar al României la Tokio, care este un erou de război dar şi un literat distins lucrează la un mare roman care se intitulează „Suflet japonez".

D. col. Băgulescu este autorul volumului de frumos succes „Antiquitas rediviva" apărut acum un deceniu.

D. Brădişteana vorbeşte

D. Stancu Brădişteanu, directorul general al cultelor, ne-a încunoştiinţat că începând cu numărul viitor d-sa ne va trimite pentru cititorii lui „SFARMĂ PIATRĂ" o serie de articole dintr'un vast studiu al său despre francmasonerie.

Domnilor Const Chirea şi Gh. N. Popescu-Tânţăreni

Dacă ocupaţiile vă permit, vă rugăm să treceţi pela redacţia noastră.

Bestia la Paris

Cunoscutul răufăcător C. Argetoianu a pus în circulaţie svonul că va veni — şi chiar foarte curând ! — la putere într'o formaţie, evident, de dreapta...

Pentruca mincluna să fie cât mai de efect, el a şi plecat la Paris ca să aranjeze acolo ultimele detalii ale „venirii".

Despre neseriozitatea acestei bătrâne epave morale am vorbit adesea în aceste pagini. Nu credem că mai este nevoe să insistăm în privinţa aceasta...

Subiectul este aproape epuizat.

Despre şarlatanala lui în politică se poate vorbi oricât. In această materie este fără egal.

D. prof. N. Iorga, de pildă, a fost înşelat de Argeţoianu în două rânduri : în 1920 şi în 1932, când n'ar fi putut intra în guvern — a spus d-sa zilele trecute — dacă n'aş fi fost eu, Iorga, care să-i fi garantat situaţia prin onestitatea mea morală".

D. Iorga vorbeşte dintr'o tristă experienţă. Are dreptate.

Dar cine va fi naivul care să se mai lase sedus de escroc ?

Anexa Moscovei (R. U. P.)

Moscova de câtăva vreme a intrat în ultima fază a panicei.

Spania pierdută calculelor staliniste — Franţa putând naşte o surpriză cam pe tot atât de mare — ambasadorii urei şi distrugerii, după ce-au ratat orice posibilitate de camuflare a răspândirii doctrinelor marxiste, amintiţi-vă fiascul „antifasciştilor" noştri, au montat cu aurul topit din potire şi cruci o nouă formidabilă piesă: „Acţiunea pentru pace".

Zidurile clădirilor Capitalei au fost murdărite cu o proză luată deadreptul din reportoriul revistelor de propagandă sovietică.

Ştiţi cine iscăleşte acest manifest şi cine compune comitetul „Acţiunei pentru pace" ?

Un cheflîu care toastă viaţa lui a băut paralele altora, dr. N. Lupu.

Un prostituat al consiliilor de administraţie, un nedemn, care compromite o frumoasă moştenire domnească, Gr. Filipescu.

Un biet filozof schiop, căzut în mintea puilor, Rădulescu-Motru.

Comuniştii Titel Petrescu, C. Leanca şi C. Parhon.

Un fost puşcăriaş, E. Socor.

Un reporteraş prost şi incult, Gec Bogza.

O spurcăciune balcanică, V. Eftimiu.

Nelipsitele Mume ale Pădurii, Ella Negruzzi şi Sabela Sadoveanu, pe care le-a sedus desigur şi firma: „Rup.".

Mozaicul ăsta de caraghioşi desperaţi ai democraţiei şi unelte indirecte ale Moscovei, vrea astăzi să opună realităţilor aceiaşi inconştienţă politică care ne-a amorţit 20 de ani.

Noi prevedem însă depe acuma acestei codiţe sovietice un tragic sfârşit, asemănător tuturor încercărilor de până acum ale internaţionalei. Şi suntem siguri că nu greşim, pentrucă „Universul" şi-a luat sarcina demascării.

Abonamente la

„Sfarmă - Piatră"

Lei 300 pe an, 175 pe 6 luni

Anul II. Nr. 50 LEI 6 Joi 5 Noemvrie 1936

Sfarmă-piatră

In jurul Madridului (Candide)

GUVERNUL ROȘU ARASEȘTE MADRIDUL

— Toate clădirile sunt incendiate, toți ostaticii au fost împușcați.
— Atunci putem pleca; opera noastră e completă!
(Guerin Meschino)

EROISMUL GUVERNAMENTALILOR SPANIOLI

— Batalionul Karl Marx e gata!
— Pentru front?
— Nu, pentru fotograf! (Candide)

Herriot în valet (Grimgoire)

INTRE MILIȚIENII BOLȘEVICI

— Sst! Lasă-mă singur să ambalez arhivele ministerului! (Candide)

Noul salut radical (Candide)

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL", BUCUREȘTI, STRADA BREZOIANU, 23—25